

ESMASPÄEV

on ainulaadne nädalalõpuleht.

Nõukogude Vene raskekuulipilduja tegevuses.

Rahvasteliit mängus.

Teiste riikide hoiak.

**Loomuliku
iluravi
õpetus.**

Raamatu hinna maksjale posti j. a
nr. 760 või saatjale lähet. raamat är
2 kulul kätte.

K-ü. „Rahvaülikool“

Tallinn, Harju 48, Pärnu mnt. 10.

Tormisignaalid Lähis-Idast?

Safjamaalt ennegi kuulnud ettehei-
ted Türgile, et see olewat lastnud
end tõmmata Inglise sõidumette,
muutudist lõwemaks. Nüüd räägitakse
Türgi-Bene mahelordade halwemini-
sest ja mõlemapoolsest mägede koonda-
mistest piirile. Samal ajal kominterni
hääletandja jagab hoiatusi Türgile ja
Rumeeniale, kes ei käitumast Bene-
maa juhtes heade naabritena. Bula-
restist ei mõeta häiresignaali tõsielt
võttes, et komintern pole veel Nõuk.
Bene walitsus

Sõjategevus Läänēs arzeneb edasi
endises püstitamisel. Kurniga oodatakse,
milliseid tulemusi annab Saksamaa
„totaalne blokaad“, mis lähesolema
nädalal jõusse astus. Nüüdsest peale
peetakse merel tinni ja Saksamaa ees-
riiki, mis läheb mälja erapooletute
riikide laudu ja erapooletutel laema
del.

Kirjavead taevalaotusel.

Qui reſponſum ſendunt eſſe dignoſcelſuſes.

Seepärast ongi New Borgis wähe-
12 heapalgaist lendurit,

Rünnu, laheteistkümmetäheline rekkamõõna alustab umbes laheteistkümmet kilomeetri pikkusele maa-alaale ja lendur peab sellest sageli lendama kiirusega 100 km. Rekkamüel on aga nähtavast hõljuv 30 km laugusid.

Et sellelaabriel refloamist ei puudu (S)
filla, nähtub ilheft kohutavaluorofieft, n
da hiljuti alustas üls kosmeeritain
refloamenduri maatu, funa too oli tein
saemaft piinliku kirjawea. Teine k
teatati fuureft õhujuubude näitueft (S
Show“) fogemata wigaeft leeme – 2
Som, mis tähendab „õhumeist“.

RAADIOLAINI
terveks nädalaks.

Pühapäev, 10. detsember.

[illegible]

Esmaspäev, 11. detsember.

Tallinn, Tartu, Türi: 7.00 ülaruismäng.
Nõmmelaine. 7.20 Eige aeg. Almateade.
Päevamuudib. 7.30 Suurimufilontieri (he-
lip.). 8.15 Verenaiste. 8.20 Tallinn ja
Türi: Turuete. 16.45 Teated ja
reflaam. 17.00 Muusika pärafilmuats (he-
lip.). 18.00 Praegune filmuauis ja tulemi-
tu teed tobumajandufes — Rohumajan-
dufoja efinaine Linba Cepalu. (Rohumajan-
dusfoja loeng). 18.20 Tihakivofski joolo-
laule. Elga Lund (fopran). 18.40 Päeva-
muudib. 19.00 Eige aeg. Teated. 19.10
Wig minutit termifele — dr. med. M.
Kail. (Tartut). 19.15 Puftipilli-konfieri
(hpl.). 19.40 Raabiomefflus — RM direk-
tor inf. J. Ohtrei. 20.00 Eghumafika RM
orfeater. 20.50 Hinnataatist interfuif lunn-
tis — Helmi ürrus. (EM loeng, Tar-
tuft). 21.10 „Äffi fteenbaga“, lunnle je
muusikafabimiri. Koostanud Karl Härm.
Teflamafifoon — Mare Leet. 21.40 Päe-
ma märtnuf. 21.45 Päevamuudib ja fpor-
tudeated. 22.00 Eige aeg. „Kauft“, karten-
deid Gounod famaninifefi ooperif (hpl.).
22.55 Päevamuudib.

Teisipäev, 12. detsember.

Tallinn, Tartu, Türi: 7.00 Kruusimängu
 Võimlemine. 7.20 Eige aeg. Kruusade
 Võimandibüh. 7.30 Hommikufonitser (he-
 lip.). 8.15 Perenaistele. 8.20 Turtutared.
 12.00—12.40 Koolirahad. 16.45 Teatle
 ja refekam. 17.00 Raul Gubini orkeste
 mängib (hpl.). 17.35 Hambaaristlikke nõu-
 andeid rajabale — dr. Alice Koonese
 (GEM Iseng, Tartut). 17.50 Kui ma oliin
 mäistekene... (hpl.). 18.10 Kes oli Koon-
 nise? Carlo Sollohi jutut „Kaanile“. (Vas-
 tele). 18.40 Võimandibüh. 19.00 Eige
 aeg. Teatle. 19.10 Pajoon — balalaika
 — banjo. Mängib Mikkel Männiste. 19.35
 Kruusade isarindeit. 19.50 Koorifonitser
 Tallinna Rahvavalitsikooli Seltii Isagoroo-
 juh. Peeter Raul Lüidig. 20.25 Näidala roo-
 mat. (Tartut). 20.40 Rahvaliit siinsoo-
 niafonitser. 21.40 Väheha märksit. 21.4
 Väimandibüh ja isorditeatle. 22.00 Eige
 aeg. Orkestrifonitser. RM orkester. 22.5
 Väimandibüh. 23.00 Esperantokelme nä-
 balakoonika.

Kesknädal, 13. desember.

Tallinn, Tartu, Türi: 7.00 Kerautemäng
 Võimlemine. 7.20 Eige aeg. Almatead
 Püüvaudivõid. 7.30 Kommuniifontiert (h
 (hpl.). 8.15 Peremäiste. 8.20 Tallin
 ja Türi: Inuutead. 16.45 Teated j
 rellaand. 17.00 Türi: Vranijuse pees -
 mag. R. Hann. Tallinn ja Tartu
 Muusikamuuika (hpl.). 17.30 Mida kõne
 les Vatikanis arhiivis Eestis — Altekand
 Kurna. (Tartust). 17.50 Kuuajad hää
 (hpl.). Amelika Gaffi-Curri (sopran
 18.15 Türi: Põlsumaanduslikud teate
 18.25 Türi: Tulekinnareast taluhoitusest
 (2). — inf. A. Kuusivere. 18.15 Ta

(hpl.). 18.40 Päevaauibijeb. 19.00 Eige
aeg. Teated. 19.10 Johann Straussi ope-
retidid (hpl.). 19.40 Mällipoliitilise
meistlus — toimetaja Genno Rahamägi.
20.00 Siimfooniafentiert. („Estonia“ kont-
sertsaalid). 22.00 Eige aeg. Päevaauibijeb
ja sporditeated. 22.15 Rohumunuusid
„Pulkaist“. 22.55 Päevaauibijeb.

Neljapäev, 14. detsember.

Tallinn, Tartu, Türi: 7.00 Ühismäng.
Nõimlemine. 7.20 Eiga aeg. Ühimeade.
Päevamuudised. 7.30 Dommikufontenit (be-
lipt.). 8.15 Perenaistele. 8.20 Turuorosted
11.00—11.40 Koolivärk. 16.45 Teate-
ja reklaam. 17.00 Valakiaafortessier mä-
gib. Juhatab Georgi Medvedjev. 17.50
Pruunrise naine — mag. Elvi Keitula
(Tartust). 18.10 Ku on täis kui maa-
matti... — Laule ja juttu talveit. (Mu-
dilaistele). 18.40 Päevamuudised. 19.00 E-
ga aeg. Teated. 19.10 Viis minutit termi-
sele — dr. med. M. Kõik. (Tartust). 19.15
Eesti kante (hpl.). 19.35 Eesti keel —
Nik. Kreis. 19.55 Majanduslik ringwa-
de — toimetaja Peko Kareda. 20.10 Eesti
ja soome soolalan. Jenni Siimon (alt).
20.30 „Maria-üünl“. Gert Helbema. M-
luudelmängude-üünlisil. 1. aubina ko-
nub luudemäng 12 järgus. Tegelaad-
üünlmeister Martin — Woldekar Alen-
Kallalõja Koopse — Johannes Kallala.
Tema tütar Maria — Elli Ingvare. Kuup-
mees Jõigen — Eskar Põlla. Kergi nain-
Eva — Kino Eja. Kõstminil — August
Sunne. Peale selle tinnukas, linnarahv-
küem, mangivaluuriit, linnafobanikub
mees, ja naisbäätle grupid. Tegevus a-
neb Eremonas 18. sajandi algul. Näitejub
Felix Moor. 21.30 Üünlter: pop. „Rus-
peb wifertaar.“ — Sidney Torch (aeg, hpl.).
21.40 Päewa märfimil. 21.45 Päewauu-
sed ja sporbiteated. 22.00 Eiga aeg. Kam-
mermuusika. Tallinna konservatooriumi-
waan. õp. M. Krull ja õp. O. Kõõfi. Loo-
mängu-klassi õpilased. 22.55 Päewauu-
sed.

Reede, 15. detsember.

Tallinn, Tartu, Türi: 7.00 Ürakuksmäe
 Abimüsimine. 7.20 Ege aeg. Almatead
 Päevamuudised. 7.30 Hõimufunktsionist (h
 lpl.). 8.15 Perenaisetele. 8.20 Tallin
 ja Türi: Türiarvete. 18.45 Teated
 raklaan. 17.00 Muusika maal (hpl.
 17.30 Raamatufunktsionist (2) — Arut
 mäe. 17.50 Soolud paistamisel (hpl.). 18.
 „Põialpoisid“, Aaan Leemeria muinajä
 ainetel teatud kuuldemäng. (Lastele). 18.
 Päevamuudised. 19.00 Ege aeg. Teat
 19.10 Sois-rio liimilapiloidid (8.). 19.
 Meie tänapäeva rahvuslisse kohustusl
 Werner Alvalau. (ME2 loeng). 20.
 soonsfunktsionist (hpl.). 20.40 Petheriiti Tr
 kasse. Markapille meie laagu-ajal — E
 lig Moor ja Paul Wiibing. 21.10 Te
 miinilsooloid. Rudolf Alvalau. 21.
 Päeva märkimis. 21.45 Päevamuudised
 isoribatead. 22.00 Ege aeg. Lääneme
 maist. M. ortseier. 22.55 Päevamuudis

Laupäev, 16. detsember.

Tallinn, Tartu, Häri: 7.00 Kramismäe
Wäinleimine. 7.20 Eige aeg. Almoed.
Päewauudised. 7.30 Dommituufoniert (H.
Ipl.). 8.15 Kereainsite. 8.20 Turutest.
16.45 Teated ja teellaam. 17.00 Põh-
poolfunde (Hpl.). 17.30 Populaarteadusi
kirjanduse ülesannet ja tabritus (2) —
Igne Wägaat-Johani. (Tartuist). 17.
Suur popuuri Schuberti heliõist (Hpl.)
Mängib Herman Händi orfester. 18.
„Nõ“, peatitke M. Kõhneri noorlootus.
„Nõ manema-wäitlus“. (Noortele). 18.
Päewauudised. 19.00 Eige aeg. Teat.
19.10. Saatefama-wenitus. 19.20 Näda-
lõpu-foniert. (Hl.) orfester. 20.10. Wa-
tantiumuutika (Hpl.). 21.00. Nõitew
päewa-õhtu. Nõitegeew Mari Nõit.
21.40 Näitew mäitmit. 21.45 Päewauu-
sed ja l'wõrditeated. 22.00 Eige aeg.
24.00 Tänutõde näitela-lõpu. John P.
orfester ja heliplaadid.

Kestus-maavärisemine.

Quis adest? est futurum magnum

üks Argentiinast naasnud teaduslik
pedagoog juretski kinnustas: looduse
rei. 1933. a. loodsi tulidale Los Moles
laskamisel kolinat ja sünnat naagu
üks kolinat aurumini. Reid belüüsi
dab alati maavärinemine, mis tekitab
me hümme kuni talvetei sefandit. See h
maline näbe loobub kolm-neli korda a
võs. Wiimaste aastate kestel on kinnas
niisid pikamaile sellega harjunud. Wiim
ajal on aga kolin, sünn ja sellega ma
kõne maapinna Wiimmine muundum
äärmuslik. Elanike hulgast mõistab
hinnale ja hirm, peagu paanika. Seit
deksale isa hül vullkannilise katastroofi
temiis. Seba loobur-näher ei ole veel
tud teletada. Imeti olenevalt, et see
dagi on lootes juure maal-aluste alfaa

Nagu muinasjutus . . .

Verab famaritlastes

Nagu muinasjutt on väetse võite-
 tale traallase Giovanni Piirio seiklus,
 järsku kadus oma tiimajad. Poistele o-
 õõ ja äärmiselt — lähedasi meid
 ja naaberlilladeid, kuid asjast. Järg-
 jel hommilik kuuks leegi talumid me-
 koera hantumi. Talle läheneb loer, kes
 da püüskäat pidi medas ühe puu ju-
 Siin magasti poistele. Tema kõrval le-
 teine loer. Laps oli merias ehiitud, nu-
 unad loerad olid inarnud teda ja kui
 heitis rühkama, heijid loerad tema lüh-
 ja lõhenudkõõk teha.

Kawe
SOKOLAAD
Marjakobar

Võitlus merel ujuva surmaga.

Edusammud milnide traallimistöö. — Teravmeelne löks allveelaevadele.

London, 9. det.

OTM. Elie anti Reuterile autoriteetset allikat tõendus nn. „Abbie“ kistest tühjuse kohta, mis võimaldas allveelaevade jätkumisele laevutada lähe minimeerida. Seda teravmeelseti konstrueeritud hüdroskoopilist aparaati on mereväetechnikud täiendanud viimase 17 aasta jooksul pidevate katsetuste abil. Kõik teiste seadmetega võimaldas see inglismaal laevutada kilestest allveelaevadeid. Siiski ütlevad Reuteri esinajad, et võitluse liiga hüljalt, kui rahvas alahindab probleemi, mille moosustavad magneetiliselt ja tritumilist. Reeb milnide erinevad oma tundlikkusest, mispärast on tarvis teha erivahendeid nende kahjutuse tegemiseks. On rakendatud mitmetasulist meetodit, mille tagajärjena kõik Briti laevad, eriti aga Londoni sadam, on avastatud laevadele aruand lünga väikese mahetadega. Lähemaj ajal on loota, et omastatke juba vahendeid kõigi tähtsamate laevateede läbitraallimiseks iga päev või isegi mitu korda päeva jooksul. Nii oleks lihtsaks aga jooksul võimalik püüda ka

Saksa allveelaev lennukipommide märklauaks.

Veepinnale ilmusid õlilaigud.

London, 9. det.

(OTM) (Reuter.) Briti õhuministeeriumist teatatakse: Reedel rünnati meie rannikujärgsete lennukite poolt veel teist Saksa allveelaeva, kui see oli parajasti jufelbumas. Allveelaev oli patrulleerimas Atlandi ookeanil lomanotorniga üle veepinna, kui lendur teda nägi. Pileerides lennuk lähenes allveelaevale, mis hakkas jufelbuma. Allveelaeva periskoop oli aga veel veepinnal, kui juba algaas tugavajaduste pommide pildumise lennukilt. Briti lennuk pildus alla ligi tonni pommide allveelaevale, mis ajus ainult mõni jalg veepinna all.

Kõige ilmusid veepinnale suured õlilaigud. Seejärel lennuk lüüsis kohale miiniristlejad, millest tulistati veel sügavuspommidega.

USA laevad ei tule Balti merre.

OTM. Washington, 9. det. (Reuter) Välisminister Hull seletas presidendile, et praegu ei ole lihtsasti laevadele lohtadele, mida on mainitud. Nii oma teadaandes bloadi lohta Soome rannikult.

Liigibepartemangu ametnikud juhtisid tähelepanu sellele, et Ameerika laevad võivad siiski laata läbi Balti mere Soome teiste rahvaste laevadele.

Kehra kerkis mälestussammas

Kehras lõpetas kunstnik E. Jõeäär tema poolt valmistatud mälestussamba ülesseadmise paigale, kus Babadusjõja algul löödi nn. Kehra lahing, mis oli pöördeliseks jändumiseks Babadusjõja ajaloo.

Sammast on 8 meetrit kõrge ja asub Kehra raudteejaamast umbes 5 km eemal mõrdemise raudteeliini läheduses. Samba avamist tahetakse toimetada tuleval suvel.

Lõi pudeliga poolsurnuks.

Kui naine joob telse mehega viina.

See kurb lugu juhtus möödunud suvel Puhja alevikus. 19. juuni õhtul nägi kohalik elanik Andrei Sidorov aleviku hariduslikult pargis oma naise Salmet joovat viina sellegi Johannes Kurnega ja Alfred Kriimani. Sidorov lüüsis oma naise mõraste meeste jelskonnast ära. See polnud nõus tulema. Siis haaras Sidorov naisele kinni ja tagits teda endaga laaja viia. Pummeldajad-meestelaskes aga asusid naisele appi ja tekkis rüülemise juures löi Andrei Sidorov lastult, haaratuid viinapudeliga Alfred Kriimani pea löhki. Sellejärele Kriiman jäi linna-paika lamama tõhliöödub peaga, kuna teisel labadus jändumispäigast. Kriiman leiti hiljem pargist juhuslikult mõrdajate poolt. Haiglas ootus temale löödud haav väga raskesti.

Nii oli nüüd arutufel Tartu ringkonnakohtus, kus Sidorov seletas, et tema löönud naist jelskonnast, et Kriiman tunginud temale ennem tallale.

Kohus mõistis Andrei Sidorovi ära-voas meeleolus raske haava löömise pärast üheks aastaks vangimajja.

Voormees sõitis lapse surnaks.

Kohus mõistis 6 kuuks vangi.

Möödunud suvel, 29. juulil, õhtul ajas Tartu voormees Eemil Duna puu, 29 aastat vana, Piiri tänavat mööda sõites hobuse alla tänavalt mänginud pooltelle-aastase Hebur Murulaidi, kes jäi jurnamalt vigastada. Alajamajale ajil oli nüüd arutufel Tartu ringkonnakohtus. Kohus voormees end süübliselt ei tunnistanud, seletades, et ta napp olnemat mänginud rohtem lapsel. Tema ajamud need teel eest ära, aga pole-mat tähele pannud, et üks liiski teel sõit-mat ette jäänud. Kohus leidis voormehe süüdi ettemaatamatus löödis ja karistas teda 6-kuulise vangistusega.

Mis politsei kirja pani.

Püstitol ja kirves müratseja liks.

Reede õhtul jattus Tallinnas Ede tän. nr. 7-14 elutsev Karla Kikas jama ma-ja ühisloordisist joobnudpüli müratsejama. Algul joimas Kikas teji mairaelanikke. Hil-jem tõi ta aga juba väike kirve ja püstoli ning ähvardas mairaelanikke maha tappa. Kuna oli tark, et joobnu mõis ähvardus-telt tegudele ajuda, siis teatati juhtumist politseile. Politsei mõitis müratsejale ära kirve tui ja püstoli. Et Kikil pumbus luba relva kandmiseks, siis loostati tolle lats protokolli — üts müratsejama ja ähvardu-mise, teine loata püstolikandmise pärast. Temalt ära võetud relva tunnustati konfis-keeritult.

Leimamanker läi auto ette.

Tallinnas Kannamäe teel juhtus kottu-põrge talleauto A-1204 ja tarmitajatelehtin „Oma“ leimamäeomantri vahel. Var-ter jal migaastuti. Leimamantri juht Jao Timian jändistab autojuht Eim Joo glat pealesõitmisel hoolitse taga-järjel. Politsei mõitis jändumise jeltita mifele.

Omaštas grammofoni.

Tallinnas Kute tän. nr. 12 elutsem Jo-hannes Sultes laebas politseile, et Hee-riinga tän. nr. 22 elutsem Johannes Kle-on omaštanud Sultesile kuuluma grammo-foni 120 krooni väärtuses.

Rats takuvargust tõrkis.

Johannes J. teatas kriminaalpolitseile, et temal on restoranis „Pääsag“ tead-mata kelle poolt takust ära varastatud 188 krooni raha.

Johannes Postman teatas, et temal on restoranis „Europa“ takust varastatu 13 krooni raha. Vargus leidis aset lobi-netis.

Rats tagaotsitawat.

Kriminaalpolitseil korraldusel paiguta-mangimajja Alfred Soobla, 26 aastat vana, ja Willem Turil, 56 aastat vana Mõlemad oib tagaotsitavad.

„MUSSE“ — Pärnu sakslaste vanim seltsimaja Kuninga tänaval.

Sakslased jätsid Pärnu 70 kinnisvara.

Silajäänud majade väärtus tõuseb ümmarguselt miljonile kroonile.

Pärnu sakslaste ümberasustajate juht loandeadiuolaat Olaf Stackelberg an-dis meie lehe Pärnu eijndajale jels-tuht jelle kohta, kui palju kinnisvarasid on jäänud Pärnu, peale nende omanike Sak-saamale elavhüemantist. Nagu selgus, ala-tuh seeluguste kinnisvarade (eluhüone, vahurite ja suurtel ahtade) arva Pärnus 70-le. Nii kinnisvara juhtisid omanikud enne ümberasustamist ise realiseerida, kina 65 kinnisvara on realiseeritud.

Nii omanavad ümberasustajate kinnis-varasid: M. Schmidt 3 maja, Luise Kain-bach 4 maja, end. Andrei S. A. Oebius 1 m., Emil Wöhr 1 m. ja ühe frundi, D. Alenewitsh 2 m., pr. E. Pitar kaks kätti loatondijust poja ja tütreaga 2 m., E. Herruberg 1 m., Erwin Paulsen 1 m., Jund ja Nagel 2 m., roamohikupinees D. Nagobod 1 m., Elise Dalg 1 m., Nie-boria Pertal 4 m., Ed. Wahl 2 maja ja ühe vahurilohuone, Reinhold Schmidt pä-rijad 1 m., Karoline Schmidt 2 m., An-reu Lorenz 1 m., Nise Nüris 4 m. (nende kaks hotell „Vistul“, dt. Giebert 2 m. (üks nende panjion „Estonia“), Maydelli

pärijad 2 maja, Maria Fröhling 1 m., Elmore Horn 2 m., Beera Stilmann 1 m., Saakmanni pärijad 1 m., Anna Ratter 1 m., Siegfried Norrmann 4 maja ine. Kõi-ge rohtem kinnisvarasid jäi maha Küsteri forjandvritu pärijatel, nimelt 6 kinnisva-ra, millest üks forjandvritu all.

Taqaikoidistult arvestades tõuseb ni-metatud kinnisvarade koguväärtus 700.000 — 1.000.000 kroonile.

Lahine on veel 35 kinnisvara saatus, kuna nende omanikud pole veel kindlasti otjastanud, kas nad jäävad kohale või ehavhüemantist hiljem. Teiste seas oleks mainida mag. K. Keinveri, Eskar Amenbet, W. Edartzi, Spiegeli, Berntini, Giebert Schmidt, Eskar Scheibert j. t.

Peale selle omanavad suuremaid kinnis-varasid Pärnu kodanikke jeltis, sõudekusa bi ja „Musse“. Jeltimaja on jitsi vanemaid Pärnus. Seltis ise ajutati 1790. a. ja tu-letaval aastal on jeltisil lovatius pühitada 150 a. jeltimishümbelit, millest eeltööd ju-ba ammu käimas.

lutube ja abirahade lattelks liiseelarwe nr. 2 wasta 4000 krooni suuruses. 1940. a. korraldus haigetaskia eelarwe kinnitati 141.000 krooni suuruses. Praegune olu-lord ei võimalda tõsta arstiabi ja abi-rahade norme. Nimetatud abistamiser-mid kinnitati eelmise aasta suuruses.

Tõpuse mõeti lootselul wasta suud too-sallimete koristusnormid, tui nad ei asu-tasja pühtirjale ja teistele jeltelohastele korraldustele.

„Väinla“ 15-aastane.

9. ja 10. apr. on ü. l. korv. „Väinla“ pidupäevad. Korv. tähistab oma 15. aas-tapäewa. Sel puhul on kowendi ruumes loupäewal kowemeri ja piibapäewal pidulid looswibimine.

Korv. „Väinla“ ajutamise ajaks loetatie 6. det. 1924. a., mil Danzigi tehnikali-tool registreeris 12 liikmeit looswewa eit-laste liidopilasorganisaajad. Organisa-ajoon leadis oma liiseandeks loandada wä-lismaal õppiwad eesti joit liidopilati ja wäidelda jrega ümberasustamiste wasta. Enne praegu Euroopas eijeleeritud lümb-muht olid korv. „Väinla“ oiafomand Bernos, Wiinis, Warsawis ja Karlsruhes. Neil aegadel loimiti ja lojruslepingud un-gari korv. „Corvinia“ ja poola korv. „Wis-la“ga.

Praegu on korv. „Väinla“ nimekirjas üle 150 wih. ja kow. looswewas wihilil-as-kond lümbil oma loowenas enamusel loe-gem tehnilise haridusega liitute perre.

Korporatsooni wihililastajoo eijimehets on liimapiilant dipl. ins. W. Wäidman. Korporatsooni juhatuse liimuwed ins. ing. A. Nagas — eijimecs, ins. ing. E. Saas-te — abieijimecs ja ins. ing. D. Koots — kirjatoimetaja.

Wastapäewa puhul, mis leiab aset korv. „Väinla“ wates ruumides, kirjib wihilil-lastajoo korporatsooni loiwandawa jitsi-luse.

Haigusterohke sügis.

Linna ettevõtete haigekassa eelarwe 141.000 krooni.

Linna ettevõtete haigekassa eelarwe 141.000 krooni. Arsti-abi normid jäid endisteks. Eile õhtul peeti Tallinna linna ettevõtte haigekassa wolinikude koosolekut, kus kinnitatakse tegewusarwandeit selgus, et kas-fal oli 2167 liiget ja 1544 perekonnaliiget, kes kasfati abi laanud. Nihaltine seis oli 1. detsembrist 49.229 fr.

Kuna tänawune sügis on olnutunud eriti haigusrohteks, siis mõeti suurendada ravi-

Imapärane pilt pealinna tänavalt.

Bensiinliihobu on väsinud ja sõidad remonti — tõelisel hobusel. Visalt püsi-hobune peallina tänavapildis, ega vanna alla mootorsõidukite järjest suurene-vale võistlusele, sest — temata ei saada ei läbi.

Tuleb rühelda ainult enda huvidele.

Läti lehe selsukoht.

Riia, 8. det.

OTM. „Prima Jeme“ on awaldanud juhtkirja, milles meenutatakse, et lätlastel on lubunud läilitada oma erapooletust. Mendel ei jobi loetada ühte või teist jödi-wat poolt kirjallist ega juksjonat, ja jeda ka mitte laudjelt. Tuleb lasta end juhtida ainult enda hümideit, lätimamerelisteit taliti-koit ning täielistit erapooletust. Sõja lä-bi tellitud rästused on liiski lietatamad. Suib rästused, mida meie läbime praegu jelt tunnil, mõistid muutuda määdmatuks ja ülepääematuks, tui meie loomistime talu-duba, kas mõi laudjelt, ühe või teise sö-bima poole lajuts.

Töölise elu.

Kivitöölisel seutavad ohtu-tööliste liidu.

Tallinna kiviümbertöötajate kufelühingu peatoolekolit otjastati ahtada koos maal-ri- ja kowitööliste kufelühingutega ülemaa-line eijutusliidule kufelühingute liit.

Soome granidid sissewedu tah-takes piirata.

Tallinna kiviümbertöötajate kufelühingu eijndajad kändis mairandusministeeriumis wälislaubanduse oiafomna direktori Meri-junil. Delegatsooni lootsitisi oli Soomeit fisejeweetawate pooltoili ümberlööstetud gra-niitfemete fisejeweetawate, et meie töö-lijed wastaawalt alalt joakhib tööd.

Tööliste loowe lubati mairandusministeeriumis töijelt loatuda.

Osaline palgatöstmine R. Toferi kältises.

R. Toferi keltititititise töölise liidloogu lootselkult ettelantud aruandest selgus, et töölised olid eijdamud kältite juhatuse pal-gaföjendandimise — 5 senti tunnis. Töidandja poolt on palgaföjendandimisele olalt wasta tulnud. Praamiitajete töste-ti palga nõutud wiis senti tunnis, kuna teistele töölisetele tösteti palga 2—4 senti tunnis.

liidloogu lootselkult joati uutest töölisidnu loogu kandiwaatidels E. Weenoes, L. Kers-ten, W. Eijilantow, A. Paratel ja A. Sammis.

„Unionis“ valitakse töölis-vanemaid.

„Unioni“ nõatöödöörle töölise liidloogu lootselkult joati töölismaanema kandiwaatidels W. Sömer ja A. Moos. Samad jiltid waltiti ja waltimise kowitsooni. Niiitises po-le waltandamisi eelte näha.

Elektrikala töölised täiendavad kutseksust.

Tallinna elektrikutte ühingu poolt on praegu korraldatud kinomehanikutele ja elektrikuttele kufufel kufesõulise täiendami-istise. Kurfus waditööliisele on eeltewal-mistomisel. Oiafotit kufufelst on waga elaw. Kufelühing korraldab oma liidmetele 10. detsembril Wõrjioalis jõulupuu ja lamal ajal pühtitajele ka ühingu aas-ta-päewa.

Johanson paberivabrikus uus juhollandukogu.

Töölisete jõulukink ja operett „Estonias“.

Johanson paberivabriku uutest töölis-kohtajoo liidmeteks waltiti Wabis Mawer. Eimil Tamson ja Sergei Posa. Tööliidnu loogu liidmetes oiafemilud waltitakse järelewal-mistel.

Jõuluts antakse töölisetele umbes 30 kg. peeti E. E. E. kaadustest ja korraldatakse jõu-lupuu ahtel. „Estonias“ kaks operetiehe-mist „Ungari prauud.“

Pliidike pimendatud Berliinist. Liikle
mispoltseini ke mangel ja kindad on pre
pareeritud fosforestseeriva ainega, mi
pimedaš helendab.

RÖÖVLIROMANTIKAT — KOORMAVIISI.

A black and white photograph showing a soldier in a military uniform standing on a wooden platform, looking towards a group of people. Behind them are large stacks of logs or lumber, suggesting a logging or construction site.

5

Tumm armunu.

Jean Prevost.

Ta tõstis Dagmar ühtsalt veidi maast üles, nii et ta enam kunagi ei tal-
lanud oma õpetaja jalgu.

Ma kohtasin Geo Mi-
lo't järve ääres. Geo on
põksija.

Ütlesin talle tere. Geo
sai kohe aru, et ütlesin
talle „tere“. Ta mõtles
järele, mida võiks mulle
vastata, ning ütles siis:

„Tere.“

Sest Geo on suurepärase poiss, kuigi
mitte eriti arukas. Tema kulumud alga-
vad liiga lähedalt junksepirile ilma, et
oleksid selle juures just kõrged. Usku-
sin, et vastus on lõppenud, kuid Geo
andis mulle märku, et jääksin kohale.

Ta mõtles uuesti järele ning ütles:

„Sina oled tore tüüp.“

Olin ällatunud, kuid mitte rahutu: Geo
on kaugel rikkam kui mina; ta ei üt-
lenud seda kindlasti mitte selleks, et mi-
nult raha laenata. Nii siis naeratasin:

„Muidugi olen seda. Ka sina oled to-
re tüüp.“

„Hm, jah. Kuid sina, sa tunned in-
imesi. Oota, pead mulle midagi ütleva.“

„Mida siis? Kuulan sind.“

„Oota. Tead sa, maailm, see on väga
hõbe, eks ole? See on peenem kui maal-
liid laos, eks ole? Ja peenem kui kuulu-
tusplakatid?“

„Issand! Tahad sa asutada kunstiko-
ga?“

„Ma ei tea. Ütle mulle: tunned sa An-
nie Belmonti?“

„Kunstigaleri Corot' sekretäri? Ni-
sugune pikk, blond snob?“

„Mis asi?“

Mul oli hirm. Sain aru. Lisasin ruttu:
„Väga, väga ilus tütarlaps ja kanges-
ti koma.“

Geo naeratas laialt: ta tahtis veel kõ-
nelda, kuid ta ajas ühe väga väsinud. Te-
da pidi aitamata:

„Sa oled temasse armunud?“

„Jah.“

„Kas tema ka sind armastab?“

„Ei, ma pole talle midagi ütelnud.“

„Kas oled teda sageli kohanud?“

„Kolm korda. Heategeval peol.“

„Ja siis tema galeris?“

„Jah.“

„Ja sa pole talle midagi ütelnud? Sa
vaatad teda ning kaod siis?“

„Jah.“

Nägin, et Geo on väga õnnetu. Pidin
teda aitamata. Kuid Annie ei hooli tõesti
muust kui valmusest.

„Võin teid koos külla kutsuda. Ei?
Sul on hirm, et sa ei oskaks midagi
ütelda?“

„Jah, ja siis kipuvad need tüübid mi-
nuga kõnelema, pikalt, terve roundi, ja
sils tahavad, et mina kõneleksin sama
pikalt.“

„Kas sa tantsid?“

„Natukene. Halvasti.“

„Tule. Läheme Dagmar juure. Ta on
tantsuõpetaja. Vahepeal kuula mind.
Kui Annie sind kõnetab, pead ütleva:
Teie teete mind araks, kuid mulle meel-
dib teie juuresolekul vaikida. Korda se-
da, Geo.“

Viieteistkümmne või kahekümne katse
järele ta kordas seda korrektsest. Õn-
neks oli ta hästi aeglane ja sume.

„Tema ees hola pea veidi vasemal
küljel, känd risti üle rinna, ära hola pä-
ke püsti — nii...“

Jõudsin Dagmar juure, tund aega.
Dagmar karjatas valjusti: Geo oli talle
astunud varbale. Dagmar keeldus jatka-
mast tunde, kuni lubasin talle pealt alu-
mülmülmiga kaetud kingad osta. Lõpuks
leidsime, et Geo polnudki nii kohmakas:
kindlasti pileaks 180 tuunit.

„Pead riietuma musta“, ütlesin Geo-
le. „Ütle, et oled linnas. See teeb sind
veidi vähemaks. Liitli ei prangi sa siis
kohe tantsida. Ostan sulle veidi pike-
mate küstega särvid, see annab intelli-
gentsama väljuse. Ei, prilliid ei sobiks

sulle, ning monokel ei püsiks sinu sil-
mas. Kuid pead hankima vapismuse.“

Geo ei ütelnud enam midagi. Ta ajas
oli väga väsinud. Kaks päeva hiljem na-
gin teda uuesti ja ta ütles mulle vas-
talt:

„Teie teete mind araks, kuid mulle
meeldib vaikida teie juuresolekul.“

Armastus on suurepärase intelligent-
si ärataja. Samal päeval ütles Geo
mulle:

„Kuid need tüübid tema ümber, ma ei
või ju nolle ütelda sedasama?“

„See on õige. Mõni kord ei ütle in-
imesed midagi, vaid jäävad ootama, et
sina kõneleksid. Silis ütled sinas. Mind
huvitab, mida teie mõtlete — seletage
mulle.“

Kui Inglismaa ise oli blokeeritud..

Napoleoni nurjunud katse üle saja aasta tagasi. Euroopa ei saanud Briti
kaupadeta läbi. Lõpuks pidi Prantsusmaa ise hankima litsentse vaenlasega
kauplemiseks!

Blokaad tähendab vaenlase piiramist mere kaudu, ta-
kistades teda saamast hädavajalikke kaupu. See on üks
sõja võimsamaid relvi; kuid nagu kõik kallaletungivahen-
did, on ka see tundlik tõhusa enesekaitse suhtes. Blokaadi
vastu võideldakse blokeeritud maa endavarustamisega ja
telleks blokaadmurdumise, kui endavarustamine ei osutu

Napoleoni poliitika eesmärgiks sihtis oli
ifoleerida Suur-Britannia, hävitada selle
transpordikaubandus ja sundida alistuma
Briti imperiumile. Napoli rahu (1801)
ühendas tingimusteks oli, et „kõik Napoli ja
Sitsiilia sadamad tuleksid mõistmatult
Inglise lauba- ja sõjalaevadele ja jäävad
juureks üldisele rahu sõlmimisele“.

Samaaegse tingimustega tehti kõigi
Euroopa liitlaste, kes paratamatult vi-
dib sõlmima Napoleoniga.

1803. a. teatas Prantsuse valitsus, „et
ükski Prantsuse sadam ei tohi võtta vastu
kolooniate tooteid ega osjelt Ingliseaamt
kaubandust kaupu; kõik sadamad tooted või
kaubad konfiskeeritakse.“ Neutraalsed lae-
mad, mis olid „püütunud Briti sadamais-
le“ allusid kinnistamiseks. Neile korraldu-
sele järgnes 1806. a. Berliini dekreet, mis
keelas Briti laubalaevadel võtta Prantsuse
dominioonide, protektoratide ja liitlaste
sadamaiske.

Trafalgar lahing oli peetud alles äsja,
ent Jena ja Austerlitz võidud mõistatust
Napoleonile juhtuda Nelsoni triumfise
kui mõõdukasse piffiuhumise. „Kõikjal-
me lahingus tormide tõttu mõned laevad“.
Ja kuigi Ingliseaamt merel jäi talle mõne-
tamatult, lebas loju marmer tema jalge
ees ning kontinentaalse süsteemi edu näis
olevat kindlustatud.

Selle tegelik tagajärjed olid aga
teistmoodi.

Kontinentaalsüsteem, mis pidi hävitama
Briti kaubandust, piiris juba kaks aastat,
enne kui sellel ametlikult loobuti, kuid ju-
ba ammu enne juba olid prantslased sunni-
tud tegema mõningaid järeleandmisi.

Süsteemi osiseks mõjuts oli Ameerika

riiksumine. Sõnenditid kui erapooletu
jõud tohtis mandriga mabast laubelda ja
luue Maailma uljad meremehed teenisid
hästi suurtelt laubalaevadelt, mida nad
sõid Prantsuse sadamaiske. Ameerika lau-
balaevandus puhles Napoleoni jädade ajal
sõjale.

Süsteemi teisteks mõjuts olid Napo-
leoni alamate ja vaenlaste lahtimatu
nurin ja kaebused.

Nad nõudis kolooniate tooteid, eriti suh-
rut, mis oli moodias maailmas saanud
hädavajalikuks; ja kuna Prantsusmaa lae-
mad Trafalgar lahingust kaadid ei eivunud
merel mingit loojolekut, lahus Euroopa
kaubandus endiselt suuremal määral In-
gliseaamt õhul.

Suhtrupuudus muutus nii tõsiseks, et
Napoleon võttis kasutusse kõik abinõud
suhtrupuudis laevatatamise aendamisels —
Saksa keelust, mis alles hiljemalt aastail
eivis tõhusamaid tagajärge. Suhtrupuud
ei ole, võrdluses roojufkuga sugugi tulutoo-
produkt, ja kui poleks olnud Napoleoni sõ-
du, on laubeldat, kas selle laevatatamine Eu-
roopas üldse oleks mõtnud maad.

Suhur oli aga ainult üks osa toita-
nete hõlpselt puudusest,

ja üks Napoleoni ägedaid, noomituid tõ-
neid 1810. a. paifu näitab, et ta juba tse
hakkas nägema oma süsteemi tarjufit.
„Walgie“, ütles ta Rootsi kuningale, „teie
raunale lähenevate Inglise laevade talis-
tarnise ring nende lauba konfiskeerimise
mõti osjelohele sõja lauba Prantsusmaaga.
Rootsi teeb mulle praegu enam põhandufi
kui kõik teie koalitsiooni tohtu. Te ütlete,
et Rootsimaa kannatab. Põh! Kas ei kan-
nata ka Prantsusmaa? Kas ei kannata

Bordeaux, Holland, Saksamaa? Meie tse
peame kannatama, et sa aotuitada me-
te rahul!“

Ingliseaamt laotas tollal küll laenu, ent
kõik laenui taluud kõrgemad hinnad ja ta-
fud. Mitte üksnes mandril ei laotatud ta-
laenuatootoite —

tõstati oli see, et ka Napoleon tse ei
saanud enam hankima ilma Briti tes-
deteta.

Salaubandus oli vahepeal küll lõdnu-
tubistis diisima, kuid salaubandus ei sun-
da talgi terta tse tarjufit, milleks roja-
tatte juuremad laenui kui olid nood mõi-
tejed olnud paadid, mis viitfid üle kana-
jidi ja tonjafit, peitudes mõistefse saba-
maise.

Wahepeal kaatis aga Briti valitsus, to-
tudes targalt jölnitud liidule Läärga,
Wahemere lauba kaupu Konstantinopo-
lise ja sealt Ballani ning Ungari lauba
Reit-Euroopasse;

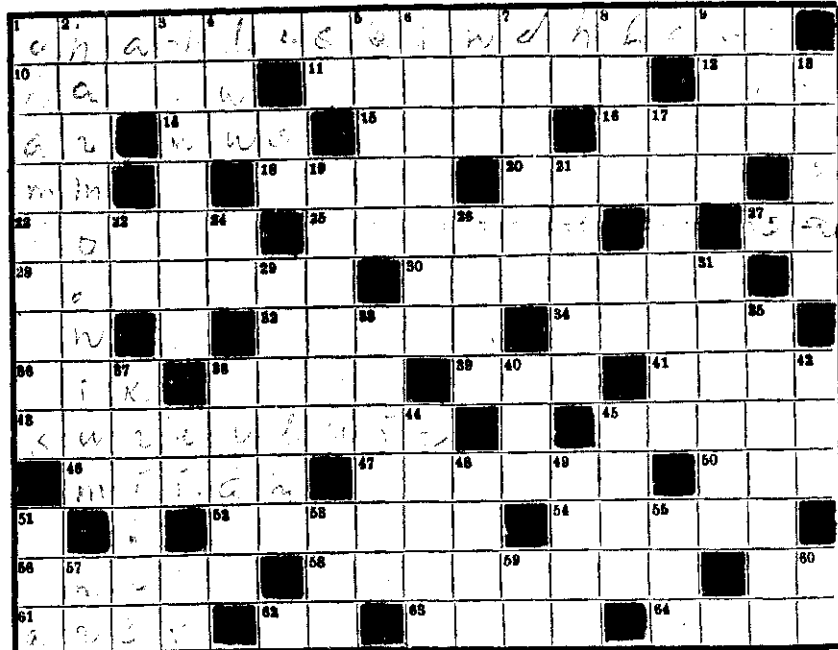
ja lõpuks laabus aeg, mil Prantsu-
maa tse pidi hankima litsentse kaup-
misteks waenlasega.

Ameilite lauba hind oli kõrge — ar-
mati, et need pandi Napoleoni iititule ar-
tuale — kuid meetod oli edukas. Hiljemalt
lahinguis marsis Suur Armees Briti ka-
bastes ja Northshire'i villafes. Ja kui oti
oli juba niilauget, siis oli teige, et konti-
nentaalsüsteem oli eadumestunud.

Briti laevad marnestafid jällegi ma-
tima

ja Napoleoni „mererahu“ jäi kaotumata-
ta. Muuamata mehe tatte blokeeriba merd
oli pöördunud tema enda vastu ja ta sai
peffa oma viisidaga.

Ristsõnad.

Põikread: 1 Galsworthy. 9 Kasari. 14 Saue. 15 Rumor. 17 Paber. 18 Her-
nes. 20 Lorelei. 22 Aren. 23 Lii. 25 Keel. 27 Vitebsk. 30 Kestad. 32 Balkan. 34
Tibet. 36 Isik. 39 Laaman. 41 Niina. 42 LA. 43 Ami. 45 Repin. 47 Rita. 48 Jaak-
son. 51 Laama. 53 Aleuudid. 56 Line. 57 Krui. 58 Ait. 59 Tulikas. 61 Galilei.
63 Aas. 64 Iil. 65 Ras. 66 Kirss. Püstread: 2 Aseri. 3 Laretei. 4 Sunne. 5 Vee.
6 Rr. 7 Tuli. 8 York. 10 Apelsin. 11 Sal. 12 Revident. 13 Irun. 16 Reek. 18 Haval
111. 19 Sisalik. 21 Leet. 24 Ikla. 26 Kabili. 28 Bb. 29 Kamenev. 31 Tlir. 33 Ka-
rolus. 35 Taavet. 37 Sa. 38 Kaamel. 40 Nisu. 44 Maa. 46 Nädal. 48 Janus. 49 Sa-
ral. 50 Kirik. 52 Aita. 54 Uiga. 55 Viis. 58 Aer. 60 li. 62 As.

Eelmiste ristsõnade lahendus.

Põikread: 1 Tuntud lenduri eesnimi ja nimi. 10 Tööstuslinn Preisimaal.
Maini jõe lähedal. 11 Maailmajagu. 12 Soome kirjanik, t. 14 Mitte vana. 15 Soo-
mepärane mehe hüüdnimi. 16 Indiaanlaste võidumärk. 18 Linn Soomes. 20 Sõid-
duki osa. 22 Prantsuse filosoof, t. 1857 a. 25 Prantsuse väejuhte Maailmasõjas.
27 Sina. 28 Muinas-Kreeka vanim luuletaja. 30 Iirimaa suurim jõgi. 32 Eesti
hüppesportlane. 34 Talm. 36 Matemaatiline lühend. 38 Muistse Indo-Euroopa
rahva liige. 39 Noa poeg. 41 Pealinn suurema maa omanik. 43 Laul, mida voi-
davat kuulda ainult ühe linnu suremisel. 45 Alalil. 46 Kuurort Ameerika Ühend-
riikides. 47 Elukutse. 50 Eesti karikaturist. 52 Linn Sitsiilias. 54 Ehituse osa —
käändes. 56 Eesti dirigent. 58 Soti matemaatik XVII s., mitme teose valemil
lejutaja. 61 Elukutse. 62 Meie. 63 Lill. 64 Sõiduk.

Püstread: 1 Inglise riigimees. 2 Muusikariist. 3 Juhani Aho teos. 4 Kont.
5 Tähtis osa sõjategevuses. 6 Linn SSSR-is. 7 Ehituskunsti stiil Vanas-Kreekas.
8 ...end — Londoni linnosa. 9 Hävitav sõjavahend. 13 Kalliskivi. 17 Romaan
Eesti ajaloolisel alnetel. 19 Linn Rootsis. 21 Prantsuse protektorat Aastas. 23
Kaksikkonsonant. 24 Tema — saksa keeles. 26 Eesti kunstnik. 29 Muusikariis-
tad. 31 Mootorrataste firma. 33 Inglise valitsejate soo liige alaloost. 35 Võõra-
maa loom. 37 Matemaatiline märk. 38 Tuntum Tšurli riigimees. t. 40 Endine
Eesti minister. 42 Raadiotehase Tallinnas. 44 SSSR-i poliitikuid, t. 45 Ehituse osa-
48 Prantsuse kunstnik, t. 49 Indiviid. 51 Jõgi Venemaal. 53 Asi. 55 Vanus. 57
Kaksikkonsonant. 59 Kaksikkonsonant. 60 Noot.

Geo särast: „Alta mind veel. Mis ma
ütlen, kui me juba abielus oleme?“

„Mida. Mis oleks sellest kasu?“

„Kuid kui tema kõneleb?“

„Ütleid lihtsalt: kõik sõnad on vaid
vale! Ning avad oma käsivarred. Oota,
teeme ühe katse Dagmariga.“

Tegimegi. Kuid kui me lahusime, nä-
gin, et Dagmaril olid pisarad silmas.

„Kas ta astus sulle jälle jala peale?“

„Ei,“ vastas Dagmar. „Kuid ma ar-
mastan teda!“

Oh, kurikaval Geo! Saatulik Geo —
ta oli talle ütelnud kõik oma tersedki
laused.

Raadium valgustab maja.

Los Angeleses ehitas Iecqi insener maja
mis on varustatud „igavee valgustuse-
ga“. Majas leiduvat 30 suurt hõõglampi
valgustab üfs tehislikumetallidist raadiumi,
mille aatomitepurustamise energiat talu-
des laadakse 30 lambile määratata ajafis
valgustuseks vajalikt energiat.

Ehitustöölised peavad olema
head ujumad.

Ühendriikides Bostoni lähedal ehitatakse
praegu „Winat“ tuleorni. Kuulutusse lauba
ehitafie töölisi, te3 on head ujumad, et mõi-
tida uppumist teist vett toimumatalt ehi-
tusöödel. Iga töötine peab enne tööl
mõtmist tegema läbi katjed ujumissõules.

Kõneldakse rahvasulastest...

Leopold Hansen

„Vanemuise“ naljakandlemees eluproosas.

„Kui taevast kukub kaela, siis tuleb üks tirts...“ — nii laulis Leopold Hansen „Ristitegijates“. Aastat kolmkümmend tagasi, kui „Vanemuise“ selle „eestistatud“ Anzengruberi näidendiga ringreisil tegi, saavutas Hansen Kivitänki-Andrese osas oma esimese ülemaalse populaarsuse.

Muide — üks see ole veel praegugi laul, nagu tema nokast kukkunud. Ja mine ten, ehk olidki need tema salvid „Ristitegijates“! Sest tõelasi on see — Leopold Hansenile peab tõepoolest enne taevast kaela kukkuma, kui tuleb üks tirts...

Olnuks Hansen põhjanaba-uuri, teda poleks nii väga häirunudki pragunev jäävõll — kolnuks valkselt pragunevalt jääpangalt üle telsele. Sest kellele sa seal jääväljadel ikka knebud? Ja kaevata omaenda pärast, see pole Hansenil viisiks.

Hansenil elukoht on Elvas. Seal on tal maja. Ojakese käärus ja ala sees. Nii et mõni pealinlane, kes suurejoonusega harjunud, vaat, peab tema maja mesi-puuka. Aga muide — ta maja on ikka täitsa maja. On hoovikoerigi. Nee on elvalaste juures teatavaks lüpsuseks, sest leidub seal küllaltki selliseid majanomanikke, kes kuldade kokkuhoiu mõttes hauguvad ise koduste abinõudega.

Nojah, eks Elva ole saavutanud ülemaalse kuulsuse oma linna planeerimisega. Et võta või ses mõttes pealinna loorberid ja vii Elva suplushoone torni — raekojal seal torni pole. Ja hakkas see planeerimise tühin ses mõttes, et ajada linn risti-põiki läbi asfaltitänavaid.

Muidugi sellise suurejoonelisuse juures veeti siis tänavad plaanil läbi majadest. Milline täitsa pooleks, millisel tükk olust maha. Hanseni maja aetseb küll sellises kuras, et oleks pidanud jääma välja selle punase joone alt, aga mine tea — plaanil ju takistus pole — vee tänavad kuidas tahad! Ent Hansen tõstis siiski häält. Mitte enda pärast, nagu olemine seni näinud majanomanikelt, vaid Elva pärast. Kirjutas ajalehes, et Elva on just eelstatud sissema kuurort seepärast, et ta on Elva nagu ta on. Oma loodusilkkuse poolest. Sest mis pagan küsib siis veel tallinlasi ja tartlasi El-

va, kui nad lalavad sealt eest männimetsa osoonil asemel mingit surrogaati tänavasillutamise tõrvakateldest? Et kuigi ka tõrva lõhn on omastkohast osoon, aga seda võib nautida iga suurlinna elanik ka linna välja sõitmata. Et, armsad linnalised, tehke vaid suvitajale see meeletu, et te säilitate Elva sellise loodusrüüpana, nagu ta on.

Ega's Hansen enda pärast häält tõstnud. Pastaldes on ka mööda asfalti kannis pehme käla. Hansen käib nimelt Elvas pastaldes. Et tunne teda ära, et on suur näitleja. Nii mõnigi on küsinud, et olete nii kangesti Leopold Hansenil nagu, kas olete kangelt sugulane või? Ei taha ju teda solvata selle mõttega, nagu oleks tal mõni selline ligidalt sugulane, kes käiks Elvas pastaldes... Meil hädaldatakse, et traktorid ja muud põllutöömehinad sõivad talutöölisel välja. Ent Hansen leidis sellist väljasõumist juba üle veerand sajandi tagasi. Siiski, kui alles talulaule ilmus

lõss, mida nüüd nii kangesti kirutakse. Ent tolleneegne lõss polnudki nii lage vedelik kui nüüd.

Siis oli neg, kus iga ärksam talu ostis omale „Alfa-Laval“ koorelahutaja ja ka võlmajana. Kadus taludest petiipim. Kui mitte ütelda, et piim hoopis kadus ja asendus lõssiga. Ja sellise mehhaniseerumise puhul, mis oli suunatud vähemalt lehmaliupsjate ja -talitajate koondamisele, laulis Hansen oma kuplede kogu:

„Kui enam lhusseesse nad saaksid pugeda, siis lehma udarasse paneks võlmajana!“

Oli seda kupleed kõditav kuulata tolal ja seda sobiks praegusel ajal laulda veel enam mõistetavalt. Ja ometi Hansenil kui „Vanemuise“ näitlejal oleks pidanud tollal taludeasjandus olema ükskõik. Ent ei olnud. Hansen mõistis lava õieti, et sealt tuleb õpetada ja pipardada...

Kui „Draamateater“ tegi ringreisil Osakar Lutsu „Kevade“ Särevi lastseeneringuga, siis lõi Hansen oma ülemaalse populaarsuse näela. Mängis köstrit. Ja nii loomutruult, toda omaaegset muidugi, et kuskilt oli tulnud paluma teda last ristima. Ja oli üteldud, et meil on küll köster, kes ristib lapsi, aga see pole nii „jemüütliche“! Vaat mis tähendab tüüpe elutruult mängida! Umbes nii, nagu siis, kui Nikolai II oli juba ammu troonilt tõugatud ja kuskil Venemaa sopis mängiti näidendit, mis teda narristas. Ent siis tuli keegi näitleva taha — käes palvekiri keisrile!...

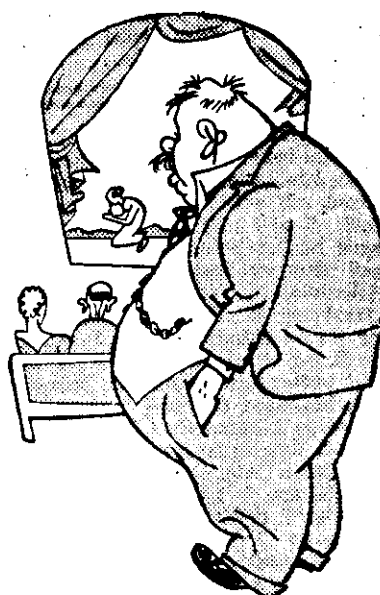
Käesoleva kirjutise algul oli juttu Elva planeerimisest ja sellest, et vahest pühib mõni uus rajatav tänav ka Hanseni majakese ja aiakese uue Elva kaardilt. Ja ütlesin, et kui üks jääpang lagunema hakkab, Hansen hüppaks telsele...

No, mis te ütlete nüüd, kui avaldan, et Hansen ehitas Elva kalmistule endale kabeli või mausoleumi. Tuleb tore ehitus. Kas see pole mitte tingitud Hanseni ettenägelikkusest, et vahest lähed seda hoonet ka veel eluajal tarvis? Siis!

Rammuleem.

„Ujuvlinni leidjale pakutakse viiskümmend krooni, mina aga annaksin sada krooni sellele, kes siit supist viltmini leiab!“

Mõisaküla teatrihuviino.

„Täieliku rämps on nad püüenele toonud!... Mis draama see on — ei saa lõuatähti naenda!“

Lõbus nädalalõpp.

Trammlis.

Tohmuste tekitab trammi juhi kõrv. „Mispärast te aina kõlistate? Teel pole ju ometi midagi eest?“ „Esiteks,“ vastas trammi juht heasüdamlikult, „on teil minuga rääkimine keelatud, ja teiseks — kiheleb mul jalatalla alt!“

Loteril.

Proua Tõusiste korraldab sageli suuri vastuvõtte, mis on äärmiselt igavad. Täna tervitab ta suurima heameelega üht oma mehe tuttavat, kahjateeb aga, et selle vend pole kaasa tulnud.

Külastajale: „Vaadake, armuline proua, meil on büroos nii palju tegemist, et me kunagi mõlemad korraga ära minna ei saa. Niisiis tõmbame loosi, kumb meist siia tuleb ning kumb sinna jääb.“ „Ning täna siis võitsite teie?“ küsis meelitatud majaproua. „Ei, mina kaotasin.“

Kohtus.

Advokaat: „Toatidruk on lapse sünnitanud.“ Kaebealune: „Mis see minusse puutub?“ Advokaat: „See tähendab, et laps olevat teilt.“ Kaebealune: „Aga mis see teisse puutub?“

Lauakõne.

Ühest lauakõnest: „Minu härrased! Pole sugugi tähtis, et naine oleks ilus. Et ta oleks tark, pole samuti tarvilik. Kuid hästi keeta peab ta oskama. See on mõõdapääsmatult tarvilik. Et see nii on, minu härrased, seda võime täna kõige otsekohesema rõõmuga tunnustada. Sellepärast, lugupeetud külalised, tõstan oma klaasi meie armsa peoperenaise auks. Ta elagu, ta ee-laa-guuu...“

Edu.

Silmaarst: „Noh, proua Põluste, kas prillid aitavad, või näete veel ikka musti punkte silme ees?“ Patsient: „Jah, härra doktor, kuid nüüd näen ma neid hoopis selgemalt!“

Ikkaagi villi...

„Mis, sa tahad olla taimetoitlane ja sööd kotletti?“ „Sa võid seda ju kotletiks nimetada, mulle on see aga keelatud villi.“

Jah, kust?

„Ema, vaata seda musta näoga meest! Kas see on korstnapühkija?“ „Ei, Linda, see on neeger. Ta on igalt-poolt must!“ „Nii? Aga kust sina seda tead, ema?“

tõtt ning kreetalased polnud valetajad. Nüüsi, pidi uskuma Samosthenest ja järelkult võtma tõena, et kõik kreetalased olid valetajad. Kuid ka siis ei saa uskuda Samosthenest (sest ta ise oli kreetalane — ja rääkis tõtt...) — ja kreetalased ei olnud valetajad. Kuid siis... jna.

Vaene Teodor.

„Mul on väga kahju, kuid see taigaurull ei meeldinud mu naisele...“

Kaev.

Arsti juure tuleb pealtnäha jõukas, kuid üsna hädise olekuga härra. Ta käed värisuvad, nina punetab ja kõnnak pole just päris kindel.

„Härra doktor, mis mul õieti viga peaks olema?“

„Kas joote palju õlut?“

„Mitte just palju. Lõunaks üks pudel ja õhtuks samuti.“

„Veini?“

„Ka just mitte palju. Kõige rohkem kaks pudelikest päevas.“

„Valget viina?“

„Ei pea sedagi just paljaks — üks pudel päevas.“

„Sekt?“

„Juhtub ka. Kuid mitte kunagi enne keskööd ja ka siis mitte rohkem kui kaks kuni kolm pudelit, härra doktor!“

„Noh, näete, sellest see kõik tulebki!“

Peen härra hingas kergendatult ja ütles:

„Jumal tänatud, härra doktor, arvasin juba, et see tuleb sellest poolest pudelist konjakist ja poolest pudelist viskist, mis ma veel päevas sisse võtan.“

„Jah, väga!“

„Aga mis isa selle kohta ütleb?“

„Oh, tema ei tea sellest veel midagi!“ arvas Karla tähtsalt.

„Hm, hm...“

„Karla, oled sa ka rõõmus, et sa õekesse saad?“

„Jah, väga!“

„Aga mis isa selle kohta ütleb?“

„Oh, tema ei tea sellest veel midagi!“ arvas Karla tähtsalt.

„Hm, hm...“

„Karla, oled sa ka rõõmus, et sa õekesse saad?“

„Jah, väga!“

„Aga mis isa selle kohta ütleb?“

„Oh, tema ei tea sellest veel midagi!“ arvas Karla tähtsalt.

„Hm, hm...“

„Karla, oled sa ka rõõmus, et sa õekesse saad?“

„Jah, väga!“

„Aga mis isa selle kohta ütleb?“

„Oh, tema ei tea sellest veel midagi!“ arvas Karla tähtsalt.

„Hm, hm...“

„Karla, oled sa ka rõõmus, et sa õekesse saad?“

„Jah, väga!“

„Aga mis isa selle kohta ütleb?“

„Oh, tema ei tea sellest veel midagi!“ arvas Karla tähtsalt.

„Hm, hm...“

„Karla, oled sa ka rõõmus, et sa õekesse saad?“

„Jah, väga!“

„Aga mis isa selle kohta ütleb?“

„Oh, tema ei tea sellest veel midagi!“ arvas Karla tähtsalt.

„Hm, hm...“

„Karla, oled sa ka rõõmus, et sa õekesse saad?“

„Jah, väga!“

„Aga mis isa selle kohta ütleb?“

„Oh, tema ei tea sellest veel midagi!“ arvas Karla tähtsalt.

„Hm, hm...“

„Karla, oled sa ka rõõmus, et sa õekesse saad?“

„Jah, väga!“

„Aga mis isa selle kohta ütleb?“

„Oh, tema ei tea sellest veel midagi!“ arvas Karla tähtsalt.

„Hm, hm...“

„Karla, oled sa ka rõõmus, et sa õekesse saad?“

„Jah, väga!“

„Aga mis isa selle kohta ütleb?“

„Oh, tema ei tea sellest veel midagi!“ arvas Karla tähtsalt.

„Hm, hm...“

„Karla, oled sa ka rõõmus, et sa õekesse saad?“

„Jah, väga!“

„Aga mis isa selle kohta ütleb?“

„Oh, tema ei tea sellest veel midagi!“ arvas Karla tähtsalt.

„Hm, hm...“

„Karla, oled sa ka rõõmus, et sa õekesse saad?“

„Jah, väga!“

„Aga mis isa selle kohta ütleb?“

„Oh, tema ei tea sellest veel midagi!“ arvas Karla tähtsalt.

„Hm, hm...“

„Karla, oled sa ka rõõmus, et sa õekesse saad?“

„Jah, väga!“

„Aga mis isa selle kohta ütleb?“

„Oh, tema ei tea sellest veel midagi!“ arvas Karla tähtsalt.

„Hm, hm...“

„Karla, oled sa ka rõõmus, et sa õekesse saad?“

„Jah, väga!“

„Aga mis isa selle kohta ütleb?“

„Oh, tema ei tea sellest veel midagi!“ arvas Karla tähtsalt.

„Hm, hm...“

„Karla, oled sa ka rõõmus, et sa õekesse saad?“

„Jah, väga!“

„Aga mis isa selle kohta ütleb?“

„Oh, tema ei tea sellest veel midagi!“ arvas Karla tähtsalt.

„Hm, hm...“

„Karla, oled sa ka rõõmus, et sa õekesse saad?“

„Jah, väga!“

„Aga mis isa selle kohta ütleb?“

„Oh, tema ei tea sellest veel midagi!“ arvas Karla tähtsalt.

„Hm, hm...“

„Karla, oled sa ka rõõmus, et sa õekesse saad?“

„Jah, väga!“

„Aga mis isa selle kohta ütleb?“

„Oh, tema ei tea sellest veel midagi!“ arvas Karla tähtsalt.

„Hm, hm...“

„Karla, oled sa ka rõõmus, et sa õekesse saad?“

„Jah, väga!“

„Aga mis isa selle kohta ütleb?“

„Oh, tema ei tea sellest veel midagi!“ arvas Karla tähtsalt.

„Hm, hm...“

„Karla, oled sa ka rõõmus, et sa õekesse saad?“

„Jah, väga!“

„Aga mis isa selle kohta ütleb?“

„Oh, tema ei tea sellest veel midagi!“ arvas Karla tähtsalt.

„Hm, hm...“

„Karla, oled sa ka rõõmus, et sa õekesse saad?“

„Jah, väga!“

„Aga mis isa selle kohta ütleb?“

„Oh, tema ei tea sellest veel midagi!“ arvas Karla tähtsalt.

„Hm, hm...“

„Karla, oled sa ka rõõmus, et sa õekesse saad?“

„Jah, väga!“

„Aga mis isa selle kohta ütleb?“

„Oh, tema ei tea sellest veel midagi!“ arvas Karla tähtsalt.

„Hm, hm...“

„Karla, oled sa ka rõõmus, et sa õekesse saad?“

„Jah, väga!“

„Aga mis isa selle kohta ütleb?“

„Oh, tema ei tea sellest veel midagi!“ arvas Karla tähtsalt.

„Hm, hm...“

„Karla, oled sa ka rõõmus, et sa õekesse saad?“

„Jah, väga!“

„Aga mis isa selle kohta ütleb?“

„Oh, tema ei tea sellest veel midagi!“ arvas Karla tähtsalt.

„Hm, hm...“

„Karla, oled sa ka rõõmus, et sa õekesse saad?“

„Jah, väga!“

„Aga mis isa selle kohta ütleb?“

„Oh, tema ei tea sellest veel midagi!“ arvas Karla tähtsalt.

„Hm, hm...“

„Karla, oled sa ka rõõmus, et sa õekesse saad?“

„Jah, väga!“

„Aga mis isa selle kohta ütleb?“

„Oh, tema ei tea sellest veel midagi!“ arvas Karla tähtsalt.

„Hm, hm...“

„Karla, oled sa ka rõõmus, et sa õekesse saad?“

„Jah, väga!“

„Aga mis isa selle kohta ütleb?“

„Oh, tema ei tea sellest veel midagi!“ arvas Karla tähtsalt.

„Hm, hm...“

„Karla, oled sa ka rõõmus, et sa õekesse saad?“

„Jah, väga!“

„Aga mis isa selle kohta ütleb?“

„Oh, tema ei tea sellest veel midagi!“ arvas Karla tähtsalt.

„Hm, hm...“

„Karla, oled sa ka rõõmus, et sa õekesse saad?“

„Jah, väga!“

„Aga mis isa selle kohta ütleb?“

„Oh, tema ei tea sellest veel midagi!“ arvas Karla tähtsalt.

„Hm, hm...“

„Karla, oled sa ka rõõmus, et sa õekesse saad?“

„Jah, väga!“

„Aga mis isa selle kohta ütleb?“

„Oh, tema ei tea sellest veel midagi!“ arvas Karla tähtsalt.

„Hm, hm...“

„Karla, oled sa ka rõõmus, et sa õekesse saad?“

„Jah, väga!“

„Aga mis isa selle kohta ütleb?“

„Oh, tema ei tea sellest veel midagi!“ arvas Karla tähtsalt.

„Hm, hm...“

Konradmiral Christopher Cra-dock, inglise kuninga admiral-adju-tant, kelle julgus ja kartmatus olid Briti merejõudude otse vanasõnaliseks. Kui Saksa laevastik Tšilli ranna lähedal admiral krahv v. Spee juhatusel Cra-docki palju nõrgemale eksaadriale kallale tungis, ei jäänud Cradockil muud üle, kui lehviva lipuga põhja minna; inglise mereväejuht ei anna tialgi ennast ega oma laeva vaenlasele alla...

Nagu praeguses sõjas, nii ka Maailma-sõja ajal sakslased ründasid Briti mere-tagust kaubandust, kasutades selleks iga abinõu, mis selles nende võimuses. Sõja algul oli neil palju kaubalaevade hävi-tajaid lalali pillatud kogu maailmas, sa-muti rühm moodsaid ristlejaid. Need olid „Scharnhorst“, „Gneisenau“, „Leipzig“, „Nürnberg“ ja „Dresden“ admiral krahv von Spee juhatusel. Need sõjalaevad sünnitasid suuri kahjusid mitte üksnes Briti kaubandusele, vaid ka merejõudu-dele, hävitades Coronelli lahingus Briti laevastiku konradmiral Cradocki ju-hatusel. Kuu ja nädal hiljem sattusid need Saksa ristlejad vastamisi Briti laevastikuga, ja kõik nad (välja arvatud „Dresden“) uputati admiral sir Stur-dee poolt Falklandi saarte lahingus. Need olid suurimad sõjadraamad merel Maailmasõja ajal; nad maksid kahe ad-mirali ja 3400 meremehe elu.

Inglastel 1400 surnut, sakslastel — kaks haavatut...

Kui nad need sündmused arenefid, jellest järgnevalt:

Kui jaapanlased hakkasid 1914. a. augustis piirama Saksa valdusala Tšindao, mille nad 7. novembril vallutasid, taandus Saksa Kaug-Ida laevastiku eskaader admiral krahv von Spee juhatusel Tšilli saarele ja jättis ning jättis Waillesse ja India ookeani. Siin pidas von Spee kaaperjõda, teletades juuri tagijuid Briti mereväejuhtidele kaubandusele, kuni ta 1. novembril lootas Coro-nelli juures (Lõuna-Ameerika läänerannal, lõuna pool Valparaisot) inglise eskaadrit, mis koosnes loomusriistele „Good Hope“, „Monmouth“ ja tergeristele „Glasgow“, konradmiral Christopher Cradocki juhatusel. Mõlemad laevastikud jättisid lõuna poole.

Tugewa tuule tõttu oli lainetus juur. Saksa laevastik, mis koosnes loomusriiste- ja „Scharnhorst“, „Gneisenau“ ja tergeristele „Leipzig“, „Dresden“ ja „Nürnberg“, hoidus algul lahingust,

ja alles õhtul, kus valgustustingimused olid talte paremad, võitis ta lahingu vastu, mis kestis kõigest ühe tunni.

Lahinguvõimelt jäi inglise eskaader Saksa omast tugevalt maha. Seega oli la-hing otsustatud juba varem, kui see oli ala-nud. Olulised admiral Cradocki laevad vä-hemasti kiiremad, ta oleks lahilemata tati-nud põgeneb, et päästa oma laevu. Müüd ei jäänud tal aga üle muud, kui aluda la-hingusse loomusriistele, et tatta tergeristele „Glasgow“ taandumist, ja ta läis lehviva lipuga põhja — inglise mereväe-juht ei anna tialgi ennast ega oma laeva vaenlasele alla...

Kõne lahingu algul tekkis „Good Hope“ ja „Monmouth“ tulitajad, ent need jo-muustriisteleid võitlesid enastajaga, kuni pimenes. Siis tekkis „Good Hope“ piha-watus ning ta läis põhja. „Monmouth“ jättis ära loos „Glasgow“ga, mis võitles Saksa ristlejatega „Dresden“ ja „Leipzig“. Kui sakslased hakkasid uuesti lignema wi-gastatud „Monmouth“ile, mis tugewasti leffis, jättis „Glasgow“, mis oli ühe Saksa ristleja tule all, laadub kogu järgi ära, mis-järele sakslased tungisid „Monmouth“ile uuesti kallale ja laffid selle mihaje heitluse järele põhja.

Inglise eskaader võitles mahvasti ja taotas 1400 meelt langenutena, nende hulgas ta konradmiral Cradocki;

sakslaste laotused aga olid kõigest — kaks haavatut!

„Good Hope“ oli juur, aga wana ja wõrdemisi nõrk 14-tu-tonniline loomus-riistele, relvastatud 16 tuue- ja 2 üheffa-toolilise suurtükiga. 9800-tonniline „Mon-mouth“ oli relvastatud ainult 14 tuue-toolilise suurtükiga. „Scharnhorst“ ja „Gneisenau“ olid kummalgi 8 tabella- ja 6 tuue-toolilise suurtükiga. Märjub, mida „Mon-mouth“ ühelt küljelt võis wälja lasta, laa-lusid 408 kg, „Good Hope“ aga 4707 kg; „Scharnhorst“ ja „Gneisenau“ mär-jub kaalusid aga 888 kg. Ka inglise lae-wade loomus oli Saksa laevade omast pal-ju nõrgem.

Inglise tergeristele „Glasgow“ oli Saksa „Dresden“ ja teistest tugewam; ta oli relvastatud 2 tuue- ja 10 neljatoolilise

25 aasta eest.

Mehed, kes surid, kuid ei alistunud.

1914. a. suurim sõjadraama merel. Kaks lahingut, mis maksid kahe admiral ja 3400 meremehe elu. Inglise ja Saksa laevastike traagilised kokkupõrked Coroneli ja Falklandi lahingutes.

37 päeva hiljem Briti merevägi maksis krahv v. Spee'le (ülal) kätte, hävitades tema laevastiku Falklandi saarte lähedal. Von Spee, kelle lipulaev „Scharnhorst“ oli raskesti vigastatud ja põgenemine ebaõnnestunud, jättis kõigi lahingusõpradega südame-likult jumalaga ning läks põhja, nagu kuu aega varemalt tema vastane Cradock. Ka tema eelistas ennem surra kui häbitavalt alistuda...

„Gott strafe Eng-land!“ (Sumal, muhile Ing-liismaad!),

liffas von Spee selle et-tepanetu tagasi ning tüh-jendas riitellitult oma laa-ki mahvasti mõidel-nud ja hufunud wäärila-wastaje admiral Cradocki mälestuseks.

Ja kui teegi jaffa daam tahtis annetada von Spee'le juure liletimbu, liffas admiral sel-le tagasi tähendusiga, hoilagu see tema peatjeks matuseks.

Admiral krahv von Spee laevastiku häwi-taja Briti admiral sir Frederick Sturdee (all).

laimat ja kiireimat lahinguristlejat, kolum loomusriistele ja tats tergeristele admi-ral sir Fr. Ch. Sturdee juhatusel Lõu-na-Atlandi ja Lõuna-Waillesse ookeani. See eskaader jaabus tohale tats päewa wa-rem kui von Spee oli arwestanud, ja neli tundi enne von Spee jaabumist Falklandi laevastiku juure oli sir Sturdee eskaader juba seal ees. See oli 8. detsembril kell 8 hommikul.

Sakslastel 2000 surnut, inglastel — kolm haavatut...

Oli juurepärsane jumehommil, haruldane aji Falklandi laevastiku, jelt detsember on seal peagu laffamatu wihma tuu.

„Isand Sumal ise on toimetanud nad minni kätte!“ jonas sir Sturdee ning algas kell 9.20 homm. lahingut 16 tuh. jardiit (üle 9 miili), mis kestis ähesa tundi.

Kohanud inglise eskaadrit, olid von Speel lahingu tulemusel selged.

Põgenemine oli võimalik waid kiirelmal tergeristele „Dresden“, millele anti täht-tohe taanduda. (Järgmisel aastal 14. mär-tsil tabasid inglased „Dresden“). Tšilli neutraalwetes Lumberlandi lahes ning wi-gastatud „Dresden“ lastis enese ise põhja, awades laewa hingetoru. Inglise laevade meestel oli olnud palju jõpku, kes olid hufunud Coroneli lahingust ja selle turt ca-tus oli neil meel wärstelt mees. Hütdeb: „Ande neile „Monmouth“ eest! Laste tati, poifid, tehte neile porgut — waatame, kui-das mailleb neile endile niid jumewar mürt!“ kõlasid inglise laevadest iga taba-mid kogupaugu järele.

Von Spee, kelle lipulaev „Scharnhorst“ oli raskesti wigastatud ja põgenemine ebaõnnestunud, jättis kõigi lahingu-sõpradega jüdamatult jumalaga ning läis kell 4.17 p. l. põhja nagu tuu aega wa-rem tema wastane Cradock.

Kell 6 õhtul oli lahing lõppenud. Inglise laotused olid tähtised: neil löödi reast wälja kõigest kolm meelt; sakslased aga taotasid 2000 meelt.

Kõik von Spee laevad, peale „Dresden“, läffid põhja lehvivaate stippudega. Inglise suurtükilistele purustatud „Leipzig“, „Nürnberg“ ja „Gneisenau“ häwitajid enese ise. Saksa laevade pealtnägilised inglased jutis-tawad, et püritaw-traagiline ja jõnul sele-tamatu olnud waade, kuidas wajumate Saksa laevade lipud lehvitud lainetama mee tohal ning jüs aegamööda kadunud mee alla...

Selle lahingu järele jäid inglased wasta-waiblematult maailmamerele waillesjale, ega juntuud kõigutada nende üleolekut ta loomusriistele ja juur merelahing jüütima ranna lähedal 31. mail — 1. juunini 1916. aastal. Falklandi lahingu wõitja admiral sir Sturdee wõitis oja jüütima merela-

Krahv v. Spee eksitus.

Wõitnud peale jüit ning jaadnud oma laevad jälle wõitlusforbda, wäljus von Spee Valparaisot ning jüitis Amber Tulenaa Inglise jõebaasi wästu, mis ajus Falklandi laartel, Atlandi ookeani Lõunaoas, Wa-galbaesi wäinajit ida pool, et purustada laartel asuw inglise raadiojaam (wäga tähtis fidejaam, kuna laartel pole laabli-lahendust muu maailmaga) ja mõimalikul juhul heijata laartel Saksa lipp ning jee-ga wallutada Suur-Britanniat üls tema aju-maid. Krahv v. Spee arwestas, et juudab hämitaba jõebaasi ja raadiojaama enne, kui Inglise maalt jaabus uus eskaader.

Kuid ta effis oma arwestusies.

Ta ei teadnud, et Briti esimene merelord Fisher oli jaatnud Inglise maalt tats mood-

„Gott strafe England!“

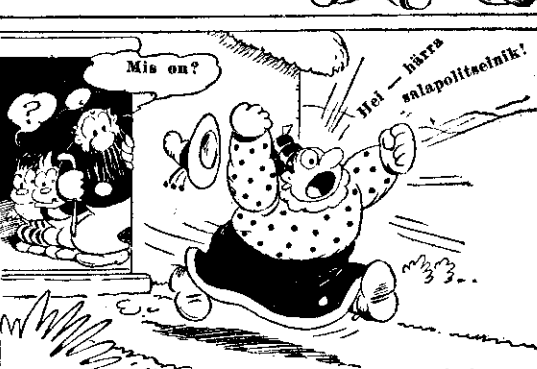
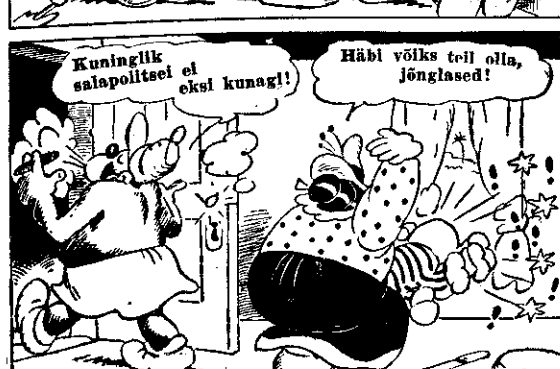
Teabe Coroneli laotusest mõjus Inglise-maal pihelöödgina. Kõik olid wäga majenda-tud. Poolimata mõidust krahv v. Spee ei heietanud illufoone,

jelt ta teadis, et warem wõi hiljem tabab teda sama saatus.

Weibi aega ta peatus oma eskaadriga Val-paraisas, olles küsiliselt sealse Saksa lo-loontas, kelle waimustatud paatoist ta aga ei juutnud jagada.

Wanketil, mille tohailt jaffa feltakond andis von Spee ja tema ohwitseride auks, tuli ette järgmine wahetustum: kui teegi pani ette juua waenlase neelduseks, hütdeb:

Kapten ja poisid.

Pimendamiseks

Eriline pimendamis-paber

tumeda, lilla-wärvusega. Müik meetri- ja kilo-viisi, lalus 190 cm., kasu-tatav akende raami külge kinnitamiseks või eri puuraamile lööduna.

Pimendamisaknakatted õhukaitsepaberist

ainulaadse patenteeri-tud automaallõksuga, mis võimaldab rulood ka eemalt ja kõrvalt käsitseda.

Voltides aknakate peab kaua vastu, sest voltides paber ei rebene.

K-ü. Rahvaulikool

Tallinn, Harju 48, tel. 444-39, Pärnu mnt. 10, tel. 446-67.

Tütar oksjonil.

Ühe linnapea meeleheitisit wõte linnu pantrotist päästmiseks.

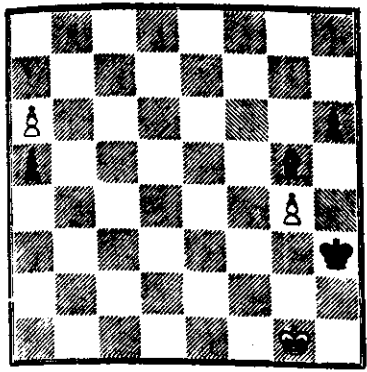
Alabama osariigis Burry-Mountaini linnafeljes päästis wapper linnapea humi-tawal fombel linnu pantrotist. Ta teatas, et ta oma iluja 18-aastase tütre — tolle nõusolekul — annab mõitjeks mehele, kes patub tema eest kõige rohtem. Oksjonipäe-wal ilmus mitusada pakkujat kogu osarii-gist. Üks noor pankur wõitis neiu 75.000 dollari eest. Sellest juttumist piijas, et päästa linnu loomariijemise eest; linna-pea ja tema tütar wõitli selle teene eest Burry-Mountaini aufoadimeks.

Iga elaniku kohta üks hiir.

Kopenhaageni st teatatatfe: Juba mitmeid aastaid wõitleb Kopenhaagen üha kasvawa hiirtebulga wästu. Hiljuti anti wälja eriline määrus, mille järele iga ma-jaomanik on kohustatud tats korda aastias puistama hiiremürki kogu oma krundile. Seni ei ole aga sellest määrusest olnud suuremat tajut. Hiired on paljumeinud sel-lisel määrul, et wiimaste andmete järele iga linnaelaniku kohta tuleb üks hiir, nii et neid loomalesti leidub Taani pealinnas üle miljoni. Müüd on walitus awaldanud üheskui ja juurejoonele tats hiire wästu wõitlemiseks määranud 500.000 fr. ulatu-ses preemiat.

Kawe Kawella * SOKOLAAD

hingust 4. lahingueskaadri ülemana, alen-dati suuradmiraliks ning wääristati Büha Michaeli ja Büha Georgi rüütelkomandöri aumärkidega (mida eestlastest omawad kindral J. Laidoner ja konradmiral J. Piita). Ta juri 1925. aastal.

Kontrollseis: valge — Kg1, Ea6 ja g4; must — Kh3, Og5, Ea5 ja h6.

Valge viigistab. Toodud ülesanne on nii kerge, et kõik on võimelised seda lahendada.

Lõppmängu nr. 98 lahendus.

Kontrollseis: valge — Kc1, Od1, Eh7; must — Ka2, Og7, Ec3 ja d3. Valge viigistab, sest võita ei saa ka siis, kui võita mustalt kaks etturit. Kui käigul oleks must, siis järgneb Oh6 kadu! 1. Od1-a4. Ainus, mis viigistab, 1. —, Og7-f6. Must tahab, et valge loovutaks c2 ruudu või kaiks Kd1, mille järele mustal on võit. 2. h7-h8L, Of6:h8 3. On4-b5. Kuna mustal puudub nüüd võimalus tulistamiseks, siis nõrgestab ta etturite seisu. 3. —, d3-d2+ 4. Kd1-d2 ja viik.

PARTII nr. 201.

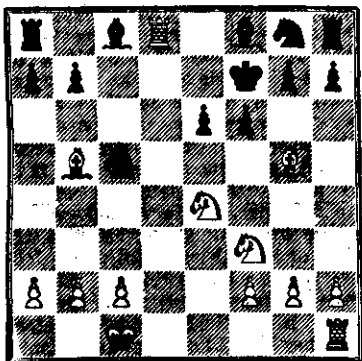
Partii, millest kõneldi Argentiinas ko-turniiri kestel.

Valge: Pileci (Argentina).

Must: Endzelins (Läti).

Prantsuse kaitse.

1. e2-e4, e7-e6 2. d2-d4, d7-d5 3. Rb1-d2, c7-c5 4. Rg1-f3, c5-d4? 5. Rd2:e4, Rb8-d7 6. d4:c5, Rd7:c5 7. Ld1:d8+, Ke8:d8 8. Ocl-g5+, f7-f6 9. O-O-O+, Kd8-e8 10. Of1-b5+, Ke8-f7 11. Vd1-d8!, Of8-e7 12. Rf3-e5+, f6-e5 13. Re4-d6+, Kf7-g6 14. Og5:e7, Rg8:e7 15. Ve8:h8, a7-a6 16. Oe6-e2, e5-e4 17. f2-f4!, b7-b5 18. Vh8-e8, Kg6-f6 19. Ve8-f8+, Kf6-g6 20. h2-h4, Oc8-b7 21. h4-h5+, Kg6-h6 22. Rd6-f7 kadu.

Seis peale valgete 11. käiku. Nii peaks tab valge vigurid. 11. —, f2. Re5+, Ke7 13. Ve8+. 11. —, Re4, 12. R-e5+, Ke7 13. Ve8+, Kd6 14. Rf7+, Kc5 15. Oe3+ ja pärast V:f8.

Märkusid.

- 1) Peetakse ebaharilikuks, kuid täiesti valgele mängitav. Must saab heal juhul ainult võrduse.
- 2) See on juba väga. Palju parem on Rc6 ja valge peab lahendama varsti seisu teatris.
- 3) Täiesti mõttetu vangerduse rikkumine, kuna valge niigi juba vigurite arengus ees on.
- 4) El lähe 9. —, Od7 10. R:c5, Oc5 11. Ob5 töttu. Halb on ka Kc7 10. R:c5. O:c5 11. Of4+, e5? 12. Re5+! jne. Parimaks kaitseks osutub siiski Rd7 10. Ob5, Od7 11. Of4, a6 12. Od7, Od7 13. Rd6, Od6 14. Vd6, Ke7 15. Vhd1, Vd8 16. Rd4, e5 17. Rb3 umbes võrdusega. Valgel on aga parem jätk olemas, nimelt 11. Vd3, Kc7 12. Of4+, e5 13. Od7, et 14. Vhd1 paremusena valgele.
- 5) 10. —, Od7, 11. Rc5 jne. Parimaks osutub siiski 10. —, Rd7.
- 6) Mäng on otsustatud. Valge näitab aga kuni lõpuni hõlgavat stilli.

Kriminallist naiseriides.

Hollandi politseil õnnestus hiljuti kinnitada mitme meelilaba lõppu ühe väljapressija.

Cegitgeestil Innaleses sai keegi naine umbes tuue nädala eest äärmuslikult. Selles mõttes, et ta teatud tähtpäeval toots teatud looja Innaleses 300 guldnat. Kui ta ei täitvat seda „täht“, tahtefebat ta jeda: Hibeasiti.

Naine palus politseilt abi. Kuib enne mainitud tähtpäeva jati ta väljapressijalt teije tirja, milles määrati uus tähtpäev. Oegitgeestil politsei laenas naistelt fletid ja lübara, millesse rõivastus üls linna nooremaid kriminaliste. Nõnda maskeerituna läts ta lojamistohale. Juba teel laatis teda keegi jalgrattur. Valeriides tõrjuti mängis edasi atumijeta naile oja ning jatas oma teed. Nattur lähenes talle ja hüüdis: „Ande raha fital!“ Kuib raha ajemel tõmbas „naine“ lastust revolviiri ja hoi-bis talle väljapressijale vastu rinna. Too-foktus jónatuts ja lastis enese peagu mas-tupanut viia vanglasse. Seal tehti kind-lats, et see oli keegi Reideni päevavaraas, 29-aastane noormees, kellega politseil 24. ba toarem üli õlnud tegemisi.

Relv, mida ükski riik ei tahtnud

Siis kui meremiine peeti veel liig metsikuks sõjavahendiks.

Üks neist paljudest ujuminiidest, mis Hollandis randa uhutud, veetakse sõdurite poolt pärast kahjutuks tegemist arsenalis.

Mõned nädalad tagasi mainis Hitler oma kõnes, et Saksamaal on varus salajane relv, mille ta võtab tarvitusele, kui liitlased teda selleks sunnivad. See tead-kratas miljonites inimestes rahutust ja uudishimu. Milline on see relv? Kus oleks tema tegevusvõim? Ohus? merele? maal? Kuigi sellest kõnest on möödu-nud nädalaid, on maailm ikka veel tead-matuses. Kui nüüd viimastel nädalatel meresõda puhkes sellise metsikusega, mida seni pole nähtud maailma ajaloos, siis kerkib küsimus, kas uue relva ole-masolu ei peaks mitte otsima sellest piirkonnast. Seda enam, et miinid praegu näivad oma hävitusvõimelt ületavat kõik seni tuntud sellenarsed relvad. Kaheldakse, kas pole mitte tegu hoopis uut tüüpi miinidega, ja see küsimus ker-ki isegi üles inglise alamkojas. Kõnel-dakse ka magnetilistest miinidest, mis liignevad laevale selle raudosade külge-tõmbelõhju mõjul. Kuid tait selgust pole selles küsimuses veel saavutatud.

Vaadeldes miinidesõja ajalugu, näe-me, et see mõrvavõim relv on õige vana. Esmakordselt võeti miinid tarvitusele 1812. a. o. samal aastal, kui „Prantsus-Moskvas käis“.

Kummalisel kombel on miinide vaim-seks isaks kuulus ameerika leidur Robert Fulton, kellele võlgneme ühtlasi tänu ka aurilaevade eest. Nii on siis üks ja sama inimene oma teadusliku tööga mõjutanud laevastiku kiiret arengut, kuid on ühtlasi andnud ka hirm-salima relva laevastiku vastu.

„Prantsuse mereväele oleks see relv häbiks...“

Robert Fulton (1765–1815) oli kind-lasti veendunud, et kõik riigid, kellele ta pakub miina oma unetute ja pinguta-vate sõde vilja, on õnnelikud selle saa-danliku relva üle.

Kuid Fulton eksis rängalt. Maailm elas siis veel sel õnnelikul ajastul, miljal sõdivad rahvad tarvitasid riütelilike relvi. Viisakus ja ausus pol-nud veel muutunud tühjadeks sõnadeks. Tollal öeldi see palju tsiteeritud viisa-kas lause: „Pärast teid, härrad ingla-seid!“

Kui kohv, tee, suhkur ja või olid luksusained.

Oleme helitunud ning täiufimigi muu-batus igapäevase elu mugavustes jega-b meid vauvalt. Eft, mis ei „läi“, iefi, mis „fooja iverga majades“ pole iga forb fillalt fje, mõlismaa kaupade puudumi-ne... See on hirmus: kuidas elada niil!

Mõnigi, kes on lünnitud oma lohvitoafi panema kolme lünnitäre fuftru ajemel, millega ta oli harjunud, lats rõi ifegi pool-teift, tunneb end fõjamärituna.

Ometi on fõif need mugavused, millega nii ruttu harjunud, ometi üfina fõifutifed leifutufed Lääne-Euroopafti, fõnelemata meift.

Kas teate näitaks, et 18-nda fajaridini fufkur oli fuur lufus, mida õsteti aptee-gift? Mõned kompvefid, afetatud tibattifil-fefje kompvefifartipi, moodustafid mürtifilif-fingitufe, mida annetati waid fõrgeimas felfifonnas. 800 grammi fufkur, mida meift praegu igafits fuu fõofuf ära tarvi-tab, olefs lahfofaja aafsta eeft fefitanub fuure fefafifooni.

Ei õlnud ei teeb, ei fõfufi, ei fõfõfõfõfõ, ifegi mõid mitte. Louis 16. walfifufe fõ-pul (1790. a. paifu) ifnuifid Euroopaftje hernoeb, fuulmatu lufus: walfifed, õrnad, fõfelfifed hernoeb! See oli fõrraga moodne roog, ning mõnigi rifas aabfif fõf fõda enam kui oli terwe tema fefbimifufe... .

Raai fõõbi mõga harwa lufja. Weel praegu ei näe fõda talus nii jageli, eriti mitte fuwel.

See öeldi Fontenoy lahingus, kus Prantsuse marssal de Saxe võitles ing-laste ja hollandlaste vastu. Inglise väe-osad liginesid prantslastele ja peatusid neist 50 sammu kaugusel. Ohvitserid tervitasid teineteist järgmiste lausete-ga:

„Tulistage, mu härrad!“ hüüdis lord Hay, komandeeriv inglise kapten.

„Pärast teid, härrad inglased!“ vastas prantslaste poolt krahv Anteroches.

Ja sellisel galantsel ajal tuli Robert Fulton oma metsiku ning salakavalat relvaga. Ta läks Prantsusmaale ning esitas oma leiutise admiral A'Aeres'ile. Prantslased uurisid uut relva ja kutsu-sid siis Fultoni. Talle anti miini jooni-seid tagasi sõnadega:

„See relv kõlbab vaid piratidele ja teistele mereröövlitele. Prantsuse mere-väele oleks see häbistav.“

Robert Fulton lahkus pettunult. Kust pidi ta leidma mereväe, kes oleks val-mis kasutama nii võimsat, kuid reetur-likku relva kui miini?

Läbirääkimised Inglismaaga.

Fulton ületas kanali ja lootis oma leiutisele saavutada edu Inglismaal. Kuid vastuvõtt Londonis tõi uue pettu-muse. Mitte ükski merejõud, vaid ka kogu ajakirjandus suhtus pilkavalt uude leiut-isse ja nimetas Fultonit hullumeelseks ning fantastiks.

Fulton oli mees, kes oli varustatud tugeva kannatlikkusega. Tal õnnestus oma leiutisest huvitada gruppi inglise kapitalistide, kes otsustasid selle kinkida oma riigile. Kuid enne oli vaja veenduda uue relva võimsuses ja Fulton otsustas seda demonstreerida. Ta muutses endale vana tiganend kaubalaeva, mis pidi olema miini ohvriks.

Demonstratsiooniks määratud päeval aeti vana laev Thames'ile. Kallastele kogunesid pealtvaatajad, nagu Derby võiduajamistele. Lobiseti, naerdi ja oldi undishimulik.

Kuid siis ehmatas kõiki tublisid džentilmeene ja kauneld leedisid kõrvu-lukustav kärgatus. Must suits mattis ko-gu jõe. Puntikid lendasid õhus ja vi-gistasid paljusid pealtvaatajaid. Kui suits hahitus, oli laev kadunud. Ainult

Kõige sobivamad raamatud kingiks.

vanale ja noorele on V. PABSONI rakendusfilosoofilised teosed: Enesevalitsemise teadiku enese-mõjutamise abil (tõlketöö) kr. 1.35 Oige sõõmisviis kr. —.90. Et jäävat õnnelikuks saada kr.1.20. Mida peab sõõma? kr. 1.80. Kristuse jälgedes (tõlketöö) kr. 2.55. Saada igast paremast raamatukaup-lusest. Pealadu: K-d „Rahvadlikool“ Tallinn, Harju 48, Pärnu 10.

Weewärff! Seda ei õlnud. Weel praegu mõnelgi maal õstetate mett meelend-jailt. Wanni mõtmine oli ülbje tundmatu lufus.

Kaelatafje, tänavate walgufus ei ole-wat falfafõanne, fardetafje pimenudufarjus tufi... . Kuib ometi tänavad olid pimenad piffade aafstafadade fõofuf. Suure fõr-raste ees fõndis teener, kes fõndis rufelfalt juitfjefwat fõrviituf. Rõhrafwas lats aga fõifalt fõifafõandu fõfades — ning mifjufu-gel fõifutufell

Rõllegi alles Louis 16. ajal ifnuus peab-põõrituaf eda: mõnebele Pariifti tänavafift jeati üles õfifambid, mis põfõfõf peagu ter-we fõ fõfõ: walfifed, walfifad lamb'fifed! Ometi olid tollaefged pariiftafjed nende eeft nii tänuifilud.

See on, kui inimene mõiftab hinnata fõ-da, mis tal on fões — ning fõfõ fõfõda afutufelt fa jellefa, millega ta on harjunud.

mõned laenukid ujusid vees. Miin oli laeva täielikult hävitanud. Katse oli õn-nestunud.

Mereministeeriumi hämmas-tav ettepanek.

Kõlm tundi hiljem kutsuti Fulton mereministeeriumisse. Ta ruttas sinna ootusärevusega südames.

Tõsised džentilmeenid istusid vaikides ümber laua ja üks neist, kõnetades lei-durit, tegi talle hämmastava, kuid üht-lasi pettumust valmistava ettepaneku:

Robert Fulton annab uue relva jooni-seid inglise mereministeeriumile. Mõle-malt poolt kohustatakse neid pidama kõige suuremas saladuses ega võeta neid kunagi kasutusele. Ka inglise meremi-nisteerium kohustab end seda relva mit-te kunagi kasutama meresõjas. Tasuks tema leiutise — ja ka vaikimise eest — makstakse Robert Fultonile 25.000 nael-sterlingit.

Robert Fulton keeldus sellest ettepa-nekust. Kuid läbirääkimised ei katkenud ja alles 1800 a. kevadel omandas leidur jälle tegevusvabaduse.

Kuid sõjajumal otsustas teisiti...

Pöördudes tagasi Ameerikasse, otsus-tas Fulton uue relva kinkida oma isa-maale. Ameerika valitsus loobus kate-gooriliselt sellest kingist, pidades sellise relva kasutamist ebaharilikuks ja met-sikuks.

Suuremeelne põhimõte, millest aga kahjuks noor vabariik oli sunnitud loo-buma. Kui Inglismaal 1812. aastal tahtis Ameerikat sundida muutma oma liig sõbralikke suhteid Prantsusmaaga ja blokeeris Ameerika sadamaid, otsustas Ameerika Fultoni relva tarvitusele võt-ta. Ta paigutas miinitõkked nelja suu-rama Ameerika sadama ette. Sellega oli hirmsam meresõja relv astunud tege-vusse.

Nüüd külvavad miinid taas hävitust ja surma — mitte ainult sõdivatele riiki-dele, vaid ka erapooletele.

Kuid melle jääb siiski üks lohutus: meie päevil ei ole enam mürk, millele teadus peatselt ei leia vastumürk. Jääb vaid soovida, et see saabuks kiiresti.

Maakeral 2 miljardit 143 miljonit elanikku.

Elanike arvult on esikohal Hiina, siis India ja Nõutogude Liit.

Rahvastateliidu statistikaosakond jõudis lõpule loetlustetega jelle kohta, kui palju elab inimeji maailmas. 1938. a. jooftul fo-gutud andmetel elab maailmal ülbje 2.143.000.000 inimeji. Pool terweist inime-tonnast elab Aafrias, 400 miljonit Euroo-pas, 150 miljonit Jaapifas, 142 miljonit Kõõja-Ameerikas, 130 miljonit Reft. ja 120na-Ameerikas.

Kõige rohkem elanikke on Hiinas — 450 miljonit, siis Indias 386, Nõutogude Liit-bus 170 miljonit, Ühendriikides 130 mil-jonit, Saksamaal (Austria ja Sudeebimaa juure arvatud) 79 miljonit, Jaapanis 72 miljonit, Hollandi-Indias 68 miljonit, Inglismaal 46 miljonit, Brasiifias 44 mil-jonit, Itaalias 44 miljonit ja Prantsus-maal 42 miljonit. Mitteenud riikides on elanike arw alla 40 miljoni.

Uued haavasidemed — tselluloosist.

Harvardi ülikooli juures on mõetud tar-vimifele tselluloosift haavasidemed. Dokto-rid Thordite ja Garrey avastafid, et fide-mete tugufufit ühes fergufega on võimalif faavutada ühe pürofüfifitini fõõstife abil. See fõõstife ei ole fõiftu ja fõifab fõõr-kapet. Nii õti võimalif walmiftada fa fõif fõfemefid fuumurete jafõf — need on fõ-wad, meefimblad ega fõfda wafje rõntigeni-fiftie afi.

See, kellest juttu

Gori karj.

Jaan Lust.

Narva end. Hinnapen. Sai hiljuti 50-aastaseks.

Huvitav on teada, et...

...Tänavavalamine vana-aas-taõhtul on suuremas osas haritud maailmas levinud ebausukomme. Jõulu-laupäevaga ja vana-aastaõhtuga on sco-utud rohkem ebausukombeid kui ühegi teise päevaga aastas ja suur enamus nendest kommetest on mõeldud tulevate asjade ennustamiseks.

...Inimese kõige kiiremaks liigutuseks, mida ta saab teha enda kehaosadega, on silmapilguta-mine. Silmalauade kokku- ja lahtikäi-miseks ei kulu aega rohkem kui ainult üks kümnendik sekundit. Seetõttu on võimalik, et põletavate vedelike näk-kupaiskamisel silmad enamuses juhtu-mistest saavad vähe kannatada, sest sil-malauad sulguvad enne vedeliku silma sattumist.

...Tartu ülikooli meteoroloogia obser-vatooriumi ülesandel tehakse juba mitu aastat kõrgsulesidust, aéro-plaanil, et vastavate mõõtepapaati-de abil selgitada ilmastikutingimusi kõrgemates õhukihtides. Nendel lendudel on tõustud tihti üle 5500 meetri kõrgu-sele.

...Meie sõjaväe tootlusta-misel väljutakse seisukohast, et 20–25 prots. energiat peab saadama rasvadest ja päevases toiduannuses ette nähtud rasvanormist tuleb vähemalt 30 prots. anda lihana või võina.

...Lumekatte kestvus Ees-tis on maakohade järgi sedavõrd eri-nev, et osal mete rahvast talv ja reetee on kaks korda pikema kestvusega kui teistel. Sel ajal kui, näiteks, Rakkla ümbruses püsib lumi maas 146 päeva, kestis Elvas lume-aeg ainult 40 päeva. Enamuses kohtades püsib lumi keskmi-selt talvel maas 70–100 päeva.

...Meie kodulindude sulekat-te tihedus, mis neil talvel kait-seb külma eest, annab ettekujutuse kana sulgede arv. Keskmise suurusega kanal on veidi üle 8000 üksiku sule. Vas-taval lugemisel on saadud täpne arv: 8120 sulge.

...Rahvatoitluse kohta Ees-tis viimase kümne aasta jooksul kogu-tud andmetest nähtub, et kõige täht-samat osa rahvatoitluses mängib sealih. Täiskasvanud inimese peale tarvitatakse Eestis aasta jooksul sealih 64,76 kilo, veiselih 14,53 kilo, lamba-liha 7,62 kilo ja linnuliha ainult 0,92 kg.

...Kõige külmem päevaaeg on hommikul kella 5 ajal. Rahvasun seab seda nähet ühendusse püksetõusuga, kuid see arvamine ei pea paika, sest kell 5 hommikul on päeva kõige külmem sil-mapilk kogu aasta läbi, igal aastajal, olenemata sellest, et juunikuul 20-dal päike tõuseb juba kell 3.04 ja kella 5-ks peaks ilm olema juba soojem päikesepaiste tõttu.

...Kirjamarkide kleepimi-sest hoidumiseks on ka Eestis rida suuremaid ettevõtteid ja pankasid tar-vituse võtnud postisaadetiste frankeerimise masinad. Posti-talituse andmetel on Eestis neid masi-nuid tarvitatud 23 ja aasta jooksul on nende omanikul maksnud postitalitusele 110.500 krooni postmaksu masinaga postisaadetistele loodud margijälgendite eest.

ESMASPÄEW

toimetaja ja kirjastaja: Tallinn, Pikk t. 54/58. Adress kirjadele ja rahasaade-tistele: „Esmaspäev“, Tallinn. Toimetaja kõnet 10–12 Tel. 412-88

Tellimishinnad:

3 kuud postiga	kr. —.75
edasi iga järgmine kuu 25 senti	
6 kuud postiga	kr. 1.50
9	2.25
12	3.—

Kuulutuste hinnad:

teaksti ees 12 senti mm ühel veeru; teaksti 15 s. tekstis teksti kirjaga 18 s ja teksti taga 10 s. mm. Kuulutuseos tel. 449-87 ja 449-88.

Vallimaale rahakorvne hind. „Esmaspäeva“ saavad tellida 15 sendiga kuus kõik „Rahvalehe“ tellijad ja „Maa Hääle“ 8 kuu ning pikema aj-tellijad.

— Adressid muutmise 25 senti. Tellim. võtavad vastu kõik post-asutised ja o.-ü. „Vaba Maa“ kontor Pikk t. 54, tel. 449-86. Vastutav toimetaja A. Vainja. O.-ü. „Vaba Maa“ trükk ja kirjastus

KÕIGEST PISUT – LÄBISEGI...

Filminäitleja Jean Gabin, keda prantslased armastavad veelgi rohkem kui oma ebajumalad Charles Boyer'd, esindab kahtlemata 100-protsendilist „poilu“-tüüpi, kuigi ta praegu khaki asemel kannab sinist madrusevõrast. Gabin (meile tuttav suurfilmist „Sadam üldis“) teenib mereväes, Boyer suurtükiväes, ja kolmas prantsuse filmikuulusus — Albert Préjean — leitnandina jalaväes. Maurice Chevalier, kui aastatelt vanem mees ja maailmasõjast osavõtnu, on praegu veel reservis.

Mispärast „poilu“?

Inglise sõdurit nimetatakse „tommy“ks, Saksa sõdurit hüüavad inglased ja prantslased „fritz“udeks, ent Prantsusmaa sõdur on tuntud kogu maailmas „poilu“ (hääldatakse pualüü) nime all. Tõlkes tähendab see samapalju kui „karvan“. Poilu ehk Prantsuse kodanik-sõdur sündis 1914–18. a. Maailmasõjas, kui kõik Prantsuse mehed olid mobiliseeritud ja sõda oli muutunud täiel määral kogu rahva sõjaks.

Enne 1914. a. võitlesid Prantsuse sõdades ainult regulaarmee sõdurid ja need tunti „pionier“ nime all. Siis oli Prantsuse sõdur punastes pükstes ja kandis kepit. Kui 1914. a. ta rõivastati sinisesse ja anti talle pähe teraskilber, sai temast „poilu“. Tänapäeval tema munder on khaki-värv.

Miks „poilu“? Kaheldamatult tuleb see prantsuse sõnast „poil“ s. t. „junksed, karvad“ — jō n s ũ m b o l. Du Bellay, kuuletistkümneenda sajandi prantsuse luuletaja, räägib „karvasest rinnast nagu Marsil endal“. Kust see nimi ka pärineb, kuid kärmesti see igatahes kasutusel võeti. Võib-olla alatas selleks kaasa ka asjaolu, et sõdurid üleni habemesse kasvanutena frondilt tagasi pöördusid.

Eht „poilu“ mõiste sisaldab eneses veel rohkem. „Poilu“ on filosoofilise hoiakuga sell, kes talub meelsti igasuguseid raskusi, kuid ühel tingimusel — et tal lubatakse nautida. Sest ta on Napoleoni „grognaardide“ (urisejate) otsene järglane. Kui ta on öelnud oma arvamise, lepib ta olukorraga rõõmsasti. Urisemine kergendab tema südant.

„Poilu“ praktiline osavus on tuntud üle maailma. Ta oskab kõike — toidukeetmist kaevikukaevamiseni. Ettenägelikuna kannab ta vahast tahtest alati kaasas igasuguseid pisiasju: nõõri- ja traadiluppe, naelu, küünlaid jne.

„Poilu“ parimaks sõbraks on tema „pinard“ ehk vein. Mitte et „poilu“ oleks joodik. Ammugi mitte. Ent Prantsusmaal on veinimas ja vein teeb meele rõõmsaks. Ja „pinard“, „poilu“ lemmikvein on too paks, punane Lõuna-Prantsusmaalt pärinev märjuke, mis jätab tühjale klaasile punaseid laike.

Talle antakse iga päev kaks liitrit „pinardit“. Olles joonud selle, keerutab „poilu“ endale ise sigaretti läbedast sõjaväetubakast ja leiab siis, et „elu on siiski ilus“. Ta seab enese mugavalt sisse kõikjal, igavese individuaalsena ja nõuab, et austataks tema õigusi teatud asemele või murumärgile.

Sõdurina „poilu“ on täiesti teadlik enda väärtusest ega unusta hetkekski Napoleoni lauset, et iga lihtsõdur kannab oma seljakotis marssalikeppi. Ta nõuab üheõiguslust ja ükski ülemus pole hinnatum kui too, kes jagab kõiki raskusi oma meestega.

„Poilu“ sinatub kõiki oma seltsimehi ja samuti enamikku kapraleid ja seersante. Ka ohvitser võib sinatada oma mehi — ent nad võtavad selle vastu alles siis, kui peavad teda vääriliseks enda sekka võtmiseks.

Iga kolme tunni tagant saavad väikesed „kõrveprintsid“ luttu.

„Kõrveprintsid“ said uue ema.

Igi seitsme nädala eest, siis kui kuulsas mõrvarilövi „Zappiku“ ja emalövi „Nelli“ abielust sündis kaks lõvipoega, hargnes „Zappiku“ ja ta naise vahel „perekonnadraama“, mis oleks arvata-vasti lõppenud noorte kõrveprintside surmaga. „Zappiku“ hoidis oma väikesi järeltulijaid suurima õrnusega, kuid löviema „Nelli“ ei hoolinud neist üldse. Hakkas koguni maimukestel hammastega peast kiinni ja nii tirima ühest nurgast teise. Sellest teguviisist võis karta, et maimukesed varem või hiljem otsa saavad. „Zappiku“ oma isasüdamets talpas väga õieti olukorda ning tulemuseks oli, et ta enam ema poegade juure ei sõandanud lasta. „Zappiku“ hoidis ja soendas poegi vaid oma vägevate käppade vahel ja häda sellele, kes julges temale liiga lähedale tulla. „Väikese Zoo“ juhataja hr. Toots tegi siis kiiresti korralduse — lõvipojad puurist „Zappiku“ kaitse alt ära võtta, sest nüüd ootas lövikutsikaid kindlasti nälgasurm.

See on eellugu praegusele, kus loomaala kiskjate talitaja Sukku abikaasa on hakanud väikestele kiskjatele kasuema. Noored lövid elavad nüüd Sukkude

Mõrvarilövi „Zappiku“, kelle hingel on mitu inimest, omab isana sooja ja õrnu südame. Tema teene see oligi, et lövikutsikad sõdametu ema juurest ära võeti.

abielupaari elutoas ja tunnevad end täiesti mõnusalt. See on see tuba ja ka pisut umbne, sest Aafrika päritoluga „lapsed“ armastavad kõrget temperatuuri egi. kannata vähimatki tuuletõmbust. Suurema osa ajast magavad nad vennalikult korvis. Kronoloogilise täpsusega algab seal riietist kätte all iga kolme tunni tagant väike müdin ja rabelemine — kõht on ajanud kõrvevennakesed ärkvele. Nüüd on ka pr. Sukkul juba pudel lutuga platsis ja toitmine algab. Söömise esimene osa on väga tormiline. Esimene veerandpudelit lutitakse ahnelt ära ja vahe kistakse suure lusiga pudelil luttki otsast... Toiduks on lahjendatud kitsepiim. Oma piimareservid annab ohvrimeelselt pisikeste kiskjate heakäekäiguk. loomaala emakits „Manni“. Üha enam vähendatakse piimas vett, sedamööda kuidas kutsikad kasvavad.

Kasutama kallistustele reageeritakse viisaka õrinaga. Ja mida väiksemaks kahaneb piimaannus pudelst, seda üksikõiksemaks toidu suhtes minnakse. Hakkatakse huvituma mündest esemetest. Püütakse lüüa asemel imeda kasuema sõrmi.

„Tulge kord“, naerab pr. Sukku, „kui nad on suureks kasvanud. Siis jalutan ma nendega mööda tänavaid ringi. Ega nad oma ema ikka murdma hakka.“

Talitaja Sukku on aga pessimistlikum. „Kui nad ainult ei äparduks. Teeme küll kõik, mis võimalik, et nad ellu jääksid.“

Soome väed lennukitõrjel.

Soome sõjameetodid.

Soome kaitsejõud on möödunud kahekümne aasta lootsul katsunud luua endale kodumaal maastikule ja selle erilistele omadustele kohandatud riigikaitset. Kuigi lääneriikide leitud ei ole jäänud kahe silma vahele, ei ole neid siiski kannatanud nõndaõelda pimesi, vaid arvestatud nende sobivust Põhjamaa maastikule ja kliimale.

Nii on Soome maastikus lääne lausikmaa asemel suuremad ja väiksemad mägesid, mida katavad suuremalt osalt metsad. Järv, jõgesid ja soid on Soomes — eriti lõuna osas — peagu igal sammul ees. Seega on vägede liikumine Soomes tihedamalt kui mujal seotud teedega. Kus neid ei ole, seal kujuneb edenemine väga raskeks. Tihedad metsad varjavad ühtlasi nähtavust. Silmapilr on vaba ainult mõnikümne, paremal juhtudel mõneksa meetrit.

Neist asjaoludest tingituna ei saa Soome maastikus tõhusalt tarvitada paljusid relvi, millised Läänesõjas võivad omada tähtsuse. Nii ei oma kuulipilduja metsas sellist tähtsust kui lausikmaastikul. Ühtlasi on püritud ka suurtükkide tegutsemise. Tankide liikumine metsades tekitab suuri raskusi. Raske relvastuse transporteerimine on Soome maastikus tülikas ja takistab vägede kiiret liikumist. Maastik ei jätta mõju avaldamata ka laskemoona transporteerimisele. Pealegi on Soome lõputuis metsades ja järvises maastikus orienteerumine väga raske. Selleks vajatakse piinlikult täpseid kaarte ja häid komasse. Seetõttu tekitavad laiemad operatsioonid raskusi, millede ületamine nõuab suuri pingutusi. Edasiliikumisel omandavad suusad hinnatava tähtsuse. — Venelased ongi läkitanud Petsamost teele ühe divisjoni suusaväge. Maastikulisest tingimusest arvestades omab tähtsuse hiljutine leitud automaatpüstol, milline on Soome sõjaväes tarvituks. Selle kerge relva tabavus on suur, tarvitamine lihtne, mis mõjutab eriti lühivõitlust ja võitlust tihedais metsades. Automaatpüstol omab umbes harilikku sõjapüssi kaalu ja suudab lasta mitusada lasku minutis, laskemoon on kerge, üksik sõdur võib seda suuremal määral kaasas kanda. Tõlne mõjukas relv on granaadipilduja, millise tõhusust niisamuti hinnatakse eriti metsases maastikus, kus teda võib mõjuvusest kõrvutada väiksema suurtükiga. Granaadipilduja paremuseks on selle lasu hää, mis meenutab ekslikult püssipanku ja võib seega viia vastase väärarvamisele relvastuse laadi kohta.

Soomlased on loonud sootuks uue süsteemi metsamaastiku kaitsemiseks. Metsadesse rajatakse ristamisid liina, milliseid mööda tulistamine võimalik. Neist liinidest moodustatakse täielik võrk. Edasitugil satub vaenlane nende liinide tõttu rististele alla. Kuna selle liinidevõrgu taga asuvad reservid, kujuneb vaenlase edasipääs äärmiselt raskeks. („Pravda“ toonitaski oma kirjutuses soomlaste „püünte“ vallutamise raskust.) Nagu nähtub, on Soome kaitse keskendatud enam vägede paremusele kui nende suurele arvule.

„ESMASPÄEV“

leiab Teile igal nädalal midagi uut ja üllatavat. See on leht, mida võite lugeda kogu nädala, sest „Esmaspäeva“ sisu ei vanane kunagi.

Hommikune tantsutreening.

UKS, KES EI MOISTNUD AUGA KAOTADA. Hiljuti Washingtonis preetud poksivõistlustel sai Harry Jeffra Ameerika sulgkaalumeistrilt Joe Archibaldilt 15-ringilises võitluses punktidega võita. Otsuse kuulutamisel kaotas Jeffra närv ja puhkes valju häälega nutma. Pildil näeme Jeffra ema ja sõpra õnnetat rusikameest lohutamas.